

1 § Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse från Valprövningsnämnden upplästes och lades till handlingarna:

Berättelse om granskning av bevis för riksdagsledamot

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit bevis om att Johan Hedin (C) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 16 juni 2014 sedan Fredrick Federley (C) avsagt sig uppdraget.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat beviset för den nye ledamoten och därvid funnit att det blivit utfärdat i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 12 juni 2014

Per Virdesten

Ersättare för ordföranden

/Mattias Andersson
sekreterare

2 § Anmälan om kompletteringsval

Förste vice talmannen meddelade att Centerpartiets riksdagsgrupp på grund av uppkomna vakanser anmält Johan Hedin som ledamot i EU-nämnden och suppleant i socialförsäkringsutskottet.

Förste vice talmannen förklarade vald *från och med den 16 juni* till

ledamot i EU-nämnden

Johan Hedin (C)

suppleant i socialförsäkringsutskottet

Johan Hedin (C)

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2013/14:506

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:506 Ekonomisk utsatthet och ökad ojämlikhet
av Eva-Lena Jansson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 25 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 juni 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:512

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:512 Förmögenhetsstatistik
av Bo Bernhardsson (S)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 juni 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:513

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:513 Fördröjning av skatteförändringar
av Hannah Bergstedt (S)

Interpellationen kommer inte att kunna besvaras inom föreskriven tid.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 juni 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:518 Pensionärsskatten

av Hillevi Larsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 25 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 juni 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:523

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:523 Omförhandling av skatteavtalet med

Danmark

av Leif Jakobsson (S)

Interpellationen kommer att besvaras onsdagen den 25 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 12 juni 2014

Finansdepartementet

Anders Borg (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2013/14:535

Till riksdagen

Interpellation 2013/14:535 Resultat av utförsäljningen av Bilprov-

ningen

av Leif Pettersson (S)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 27 juni 2014.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang som inte går att ändra.

Stockholm den 12 juni 2014

Finansdepartementet

Peter Norman (M)

Enligt uppdrag

Rikard Jermsten

Expeditions- och rättschef

4 § Ärenden för förnyad bordläggning

Följande dokument bordlades för andra gången:
Finansutskottets betänkande 2013/14:FiU24
Socialförsäkringsutskottets betänkanden 2013/14:SfU13, SfU19, SfU22
och SfU20
Civilutskottets betänkande 2013/14:CU35
Skatteutskottets betänkande 2013/14:SkU31

*Svar på
interpellationer*

5 § Svar på interpellation 2013/14:486 om minskad köttkonsumtion

Anf. 1 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Jens Holm har frågat miljöministern om regeringen avser att verka för en minskad köttkonsumtion samt framtagande av en handlingsplan för mindre kött och mer vegetabilier. Ansvaret inom regeringen är så fördelat att det är jag som landsbygdsminister som ska svara på denna interpellation.

Låt mig börja med att försäkra Jens Holm om att regeringen har en ambitiös miljö- och klimatpolitik som utgår ifrån att vi ska bruka våra resurser utan att de förbrukas. Vi har också lyckats att kombinera miljö- och klimatarbetet med en god tillväxt. Sedan 1990 har vi i Sverige minskat våra utsläpp av växthusgaser med drygt 20 procent, samtidigt som vår ekonomi har vuxit med nästan 60 procent. Minskningen av klimatgasutsläpp är beräknad på det som produceras i Sverige. Dessutom påverkas klimatet genom konsumtion av importerade varor, och därför är det internationella samarbetet av stor vikt.

Regeringen verkar för ett globalt bindande avtal för minskade utsläpp av växthusgaser. När det gäller EU-kommissionens förslag till nytt ramverk för EU:s klimat- och energipolitik till 2030 driver den svenska regeringen på för ett ambitiöst slutresultat.

För mig är maten en bred och viktig fråga, och det gläder mig att Jens Holm delar mitt intresse. Livsmedel av god kvalitet är angeläget för oss alla. Jag tycker att vi ska känna oss stolta över den ypperliga kvalitet som de livsmedel som framställs i Sverige har. Jag slås särskilt av det engagemang, kunnande och den drivkraft som finns hos de kvinnor och män som dagligen arbetar i livsmedelskedjan.

Jag vill framhålla att svensk köttproduktion står sig mycket väl ur hållbarhetssynpunkt. Vi har lägst antibiotikaanvändning i EU. Vi har genom förebyggande arbete en god djurhälsa med få utbrott av allvarliga sjukdomar. Vi har en god djurvälstånd och ett gott djurskydd. Betande djur för kött- eller mjölkproduktion är dessutom en förutsättning för att bevara landsbygdens många miljövärden, inte minst den biologiska mångfald som finns i vårt odlingslandskap.

Det är därför min uppfattning att konsumenterna behöver få tillgång till information för att kunna göra medvetna val. Det finns en rad olika svenska miljömärkningar för kött. Kommissionen bedriver också ett antal studier om miljöavtryck inom olika produktområden. Regeringen har uppdragit åt myndigheterna att brett verka för att de av riksdagen fastställda miljö kvalitetsmålen uppnås. Livsmedelsverket och Jordbruksverket arbetar därför utifrån sina ansvarsområden för att bidra till att såväl

konsumtion som produktion kontinuerligt ska bli mer hållbar. I detta ligger exempelvis att ge konsumenter råd och information om kost och hur man kan minska matsvinnet.

Regeringen avser däremot inte att anta någon specifik handlingsplan för att minska köttkonsumtionen eller reglera konsumenternas val av enskilda livsmedel. Det jag i stället vill framhålla är att regeringen arbetar aktivt för en hållbar livsmedelsproduktion och konsumtion genom minskat matsvinn, informationsinsatser så att konsumenten kan göra medvetna val, hållbara offentliga måltider, ambitiös klimat- och energipolitik samt bevarad biologisk mångfald.

Anf. 2 JENS HOLM (V):

Fru talman, kära åhörare och tv-tittare! Sedan 1950 har köttkonsumtionen i världen femfaldigats. Även i Sverige har köttkonsumtionen ökat kraftigt. Bara sedan 1990 har konsumtionen av kött ökat med ungefär 40 procent i Sverige.

Vi äter i dag i snitt 85 kilo kött per person och år i Sverige, oavsett om det är barn eller pensionär. Det är otroligt mycket. Det leder till att en allt större del av den odlingsbara ytan i världen numera används till att producera föda för djur eller för betande djur. Alltmer av den spannmål som produceras blir alltså djurfoder och inte livsmedel för människor.

Vi vet också att nästan en miljard människor på jorden varje kväll går och lägger sig hungriga. Det är alltså ungefär en miljard människor som lider av hunger i världen.

På grund av den ökande konsumtionen av kött ökar också världens utsläpp från animalieindustrin. Enligt FN:s jordbruks- och livsmedelsorgan, FAO, kommer så mycket som ungefär 18 procent av världens totala växthusgasutsläpp från konsumtionen av animalier, och den absolut största delen där är kött. I Sverige handlar det om utsläpp på ungefär 10 miljoner ton. 10 miljoner ton är väldigt mycket när våra totala utsläpp ligger på ungefär 60 miljoner ton. Vi vet också att ju mer kött vi konsumerar, desto mer djur måste födas upp, transporteras och slaktas.

Min slutsats av allt detta blir att vi med en minskad köttkonsumtion får bättre förutsättningar att föda hela jordens befolkning, bra möjligheter att minska utsläppen av växthusgaser och andra miljörelaterade problem av storskalig djurindustri och bättre möjlighet att behandla de djur som föds upp på ett mer känslofullt och mindre storskaligt sätt.

För drygt ett år sedan, Eskil Erlandsson, kom Jordbruksverket med rapporten *Hållbar köttkonsumtion*. Det var en gedigen rapport om köttkonsumtionens miljöpåverkan, påverkan på djur och så vidare. Jordbruksverket kom till slutsatsen att vi behöver minska köttkonsumtionen i Sverige om vi ska få ned våra utsläpp och ha bättre förutsättningar att föda hela jordens befolkning.

Vänsterpartiet delar dessa slutsatser. Vi vill ha en handlingsplan för minskad köttkonsumtion. Vi vill ha ett nationellt mål för minskad köttkonsumtion så att vi alla vet åt vilket håll vi ska dra. Vi vill stödja alla skolor som satsar på vegetariska dagar för att uppmuntra till att äta mer vegetariskt och mindre kött. Vi vill fasa ut de direkta subventionerna till köttindustrin.

Tyvär ser jag inget av detta hos den borgerliga regeringen, vilket är tråkigt. Det är bra med informationskampanjer, Eskil Erlandsson, men kan du vara överens med mig om att vi behöver minska köttkonsumtionen? Det vore bra som utgångspunkt för denna diskussion.

Anf. 3 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! I den rapport som Jens Holm refererar till analyserar Jordbruksverket för- och nackdelar med en rad olika styrmedel för att minska klimatutsläppen från köttkonsumtionen.

Låt mig påtala, fru talman, att flera av de styrmedel som analyseras i nämnda rapport redan i dag tillämpas, såsom information om hållbar kost, utbildning av personal i de offentliga hushållen och möjlighet att ställa miljökrav vid offentlig upphandling.

Nyttan av fler styrmedel, såsom den klimatskatt som har diskuterats, begränsas högst påtagligt så länge det inte finns något globalt klimatavtal. Av detta skäl har regeringen avstått från att nationellt diskutera eller införa nämnda typer av skatter, avgifter eller liknande.

Vad vi i stället har fokuserat på, fru talman, är att det varje år slängs en otrolig mängd, många gånger fullt ätbar, mat. Utsläppen från svinn i livsmedelskedjan beräknas till två miljoner ton koldioxid varje år. Av detta skäl har regeringen fastställt ett etappmål inom miljömålen för en ökad resurshushållning i livsmedelskedjan.

Det ska inte förnekas att vi har en stor köttkonsumtion i vårt land. En stor del av det utsläpp vi har från denna konsumtion är inte utsläpp från mat som äts utan från matsvinn i livsmedelskedjan. Det är detta vi i första hand kan inrikta oss på för att minska fotavtrycken från matanvändandet i vårt land.

Att ensidigt införa saker och ting är prövat ganska nära oss. Det har visat sig att när länder enskilt inför olika typer av skatter eller avgifter för att begränsa och påverka ett konsumtionsmönster uppstår en mängd problem som vi inte vill ha i vårt samhälle. Det handlar om fusk, smuggling och liknande, vilket är oerhört svårt att komma åt eftersom det är så utbrett då vi ju alla konsumerar mat.

Anf. 4 JENS HOLM (V):

Fru talman! Låt mig börja där jag slutade, Eskil Erlandsson. Är du överens med mig om att den ökande köttkonsumtionen är ett problem av miljö- och klimatskäl, ett problem när det gäller att föda hela jorden och ett problem för att den försvårar en anständig behandling av djuren? Är det ett problem att köttkonsumtionen har femfaldigats i världen och att den har ökat med 40 procent i Sverige? Det skulle jag vilja ha ett svar på.

Kan vi vara överens om detta, Eskil, borde vi också kunna vara överens om att lösningen på detta problem är att minska köttkonsumtionen.

Låt mig dra en parallell till bilkörningen i vårt land. Vi har ungefär 4,4 miljoner personbilar. Vi vet att de står för samlade utsläpp på ungefär tio miljoner ton koldioxid varje år. Alla partier är överens om att vi måste minska utsläppen från massbilismen. Din regering, Eskil, har tillsatt en utredning som ganska nyligen blev klar med konkreta förslag på hur man ska kunna begränsa bilarnas utsläpp.

Hur stora är utsläppen från animaliekonsumtionen i Sverige? De är lika stora. De är på tio miljoner ton varje år, och den absolut största delen kommer från köttkonsumtionen. Här saknar jag, Eskil Erlandsson, konkreta styrmedel och beslut från regeringen för hur vi ska kunna minska dessa utsläpp.

Redan 2008 konstaterade Klimatberedningen att vi inte har några bindande styrmedel för hur vi ska minska utsläppen från jordbrukssektorn, där köttindustrin står för den absolut största delen.

Vänsterpartiet har inte föreslagit en köttskatt, vilket Eskil Erlandsson var inne på. Vi föreslår i stället andra åtgärder för hur vi ska kunna minska köttkonsumtionen.

Du tar upp att våra myndigheter kan informera om en hållbar konsumtion, Eskil Erlandsson. Jag kommer ihåg när Livsmedelsverket för några år sedan tog fram rekommendationer för en hållbar livsmedelskonsumtion. Här fanns minskad köttkonsumtion med. Men du drog in dessa rekommendationer, eller hur?

Kan du nu i kammaren säga, så att hela svenska folket hör det, att det är bra om Livsmedelsverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket uppmanar svenska folket att minska sin köttkonsumtion så att vi kan minska våra utsläpp, föda jordens befolkning och få bättre möjlighet att behandla djuren anständigt? Det vore väldigt bra med en sådan tydlig signal, Eskil Erlandsson.

Du gör en stor sak av matsvinnet. Det är ett stort problem. Precis som du säger kan utsläppen av all mat vi slänger vara så stora som två miljoner ton. Detta måste vi komma till rätta med, men det är svårt att hitta konkreta politiska styrmedel för att människor ska slänga mindre mat. Men jag är helt överens med dig om att vi måste göra något.

Kom dock ihåg, Eskil Erlandsson, att vi talar om max två miljoner ton växthusgaser varje år. Utsläppen från animalieindustrin, som jag talar om, är på tio miljoner ton varje år. Det är fem gånger så mycket som det som du talar om.

Kontentan av mitt resonemang är att det går att påverka människors beteende. Vi ska självklart inte styra vad människor lägger på sin tallrik, men på samma sätt som vi vill att människor ska köra mindre bil och åka mer kollektivt kan vi hitta styrmedel för att människor ska äta mindre kött och mer vegetariskt.

Jag skulle önska att du och jag kunde vara överens om detta, Eskil Erlandsson.

Anf. 5 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Liksom flera andra myndigheter har Livsmedelsverket till uppgift att verka för att generationsmålet för miljöarbetet och de miljö kvalitetsmål som riksdagen, alltså denna kammare, har fastställt uppnås. Det är även Livsmedelsverkets ansvar att ta fram och informera om kostråd. I myndighetens *Miljösmarta matval* ges rådet att minska mängden kött, Jens Holm, och i stället äta mer vegetabilier.

Det finns även andra råd. Ett var jag inne på i mitt förra inlägg, nämligen rådet att minska vårt matsvinn. Jag hoppas att vi är överens om, Jens Holm, att det gigantiskt stora problemet inte minst globalt är att vi i den rika delen av världen slänger väldigt mycket mat samtidigt som andra delar av världen har brist på mat.

Till detta ska läggas att regeringen har gett Livsmedelsverket möjlighet att inrätta det vi har döpt till ett nationellt kompetenscentrum för den offentliga måltiden. Centrumets uppdrag är att vara ett stöd för hur en bra offentlig måltid ska se ut. I det sammanhanget stöder vi informationsdelen. Hållbarhet och hur olika livsmedel påverkar vår miljö är en del i det uppdrag som centrumet ska verka inom.

Den modell man har tagit fram används bland annat till att hjälpa personal inom vård, skola och omsorg att få fram god, näringsriktig och hållbar mat till dem som finns i den offentliga sektorn och dess verksamhet.

Till detta ska läggas, vilket jag upprepar, att regeringen aktivt verkar för att vi ska få ett globalt bindande avtal för minskning av växthusgaser i världen. Sverige bidrar därtill med finansiellt stöd för att hjälpa så kallade u-länder att minska sina utsläpp, apropå att vi har en väldigt stor ström av varor som importeras respektive exporteras både från vårt land och från andra delar av världen.

Slutligen, fru talman, finns det ytterligare en sak jag tycker är viktig att påpeka, nämligen att betande djur som vi bland annat får vårt kött från är en förutsättning för att kunna hävda våra biologiskt värdefulla betes- och hagmarker. Utan djur kommer en stor del av det som jag hoppas att både Jens Holm och jag värnar om och som för mig är en stor del av Sverige, nämligen det öppna, vårdade och betade landskapet, att försvinna.

Det är ett av skälen till att jag ser djuren som en av nycklarna till att vi ska behålla och utveckla den biologiska mångfalden i vårt land.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Fru talman! Om vi börjar med de betande djuren, Eskil Erlandsson, leder dagens stora konsumtion av animalier till att djuruppfödningen blir alltmer industrialiserad och storskalig. Jag skulle säga att den stora konsumtionen är ett hot just mot våra ängs- och hagmarker och andra områden med stor biologisk mångfald som vi vill ha kvar.

Den absolut största delen av djur som föds upp och slaktas i Sverige och resten av den industrialiserade världen står i djurfabriker. Jag pratar om kycklingarna, hönsen, grisarna, tjurarna och stutarna. Mjölkkossorna får gå utomhus några månader om året på sommaren, men annars står även de instängda i storskaliga anläggningar.

En minskad köttkonsumtion, Eskil Erlandsson, skulle ge oss bättre förutsättningar att låta fler djur komma utomhus och bete sig naturligt. Jag välkomnar det du säger om Livsmedelsverket – att de har informationsmaterial där de uppmanar till minskad köttkonsumtion. Det är bra. Men den här debatten handlar om att vi politiker behöver sätta ned foten och säga att det är önskvärt med en minskad köttkonsumtion.

Jag vill ställa frågan till dig igen, för trots att jag har frågat två gånger har du inte svarat: Är det önskvärt, Eskil Erlandsson, med en minskad köttkonsumtion? Jag hoppas verkligen det, för då kan vi vara överens om nästa steg, nämligen vilka konkreta förslag vi ska lägga fram för att hjälpa de svenska konsumenterna, våra skolor och äldreboenden och så vidare att äta mindre kött och mer vegetariskt.

Jag tackar för debatten. Jag tror att detta är en fråga som vi kommer att debattera mer framöver, för den är väldigt viktig.

Anf. 7 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C):

Fru talman! Låt mig återgälda tacket. Jag tycker att det är angeläget att diskutera frågor som har med klimat och miljö att göra. Mat och dess produktion påverkar både klimat och miljö – låt oss vara överens om det.

Men låt mig också påpeka igen, Jens Holm, att vi gör insatser på detta område, bland annat genom det jag har räknat upp – stöd till Livsmedelsverket för att ge ut information om bra matval, inte minst inom den offentliga sektorn. Jag och myndigheten har ett engagemang för att minska det otroliga svinn som finns i alla led av matproduktionen i vårt samhälle.

Som konsument kan man dessutom bidra genom att ta del av den information som finns och som jag numera bedömer som lättillgänglig. Man kan ta del av de kostråd som ges ut inte bara av myndigheter utan också många organisationer, liksom de märkningar som finns.

Det finns klimatcertifieringar, märkningar för svenskt kött – vilket jag påstår är mer klimatsmart än mycket annan produktion i världen – och märkningar för ekologiskt, såsom svenskt naturbeteskött. För att ta ett annat konkret exempel har Livsmedelsverket sina miljösmapta matval som ger vägledning om hur jag, Jens Holm och andra kan bidra till att minska matens miljöpåverkan.

Överläggningen var härmed avslutad.

6 § Svar på interpellation 2013/14:509 om långa handläggningstider för vapenlicens

Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Isak From har frågat mig vilka insatser jag tänker vidta för att viltvård och viltförvaltning inte ska lida skada av polisens långa handläggningstider för vapenlicens.

Regeringens övergripande målsättning för rättsväsendet är att ärenden ska handläggas på ett rättssäkert och effektivt sätt. Handläggningstiderna i tillståndsärenden för vapenlicenser är långa och varierar i alltför stor utsträckning mellan olika polismyndigheter. Problemet är särskilt påtagligt i storstadsregionerna.

Rikspolisstyrelsen vidtar nu en rad åtgärder för att minska handläggningstiderna. I slutet av 2013 infördes ett nytt it-stöd för vapenärenden inom polisen. Syftet med systemet är att möjliggöra en ändamålsenlig och mer effektiv ärendehandläggning hos polismyndigheterna.

Rikspolisstyrelsen har nyligen genomfört en tillsyn av polismyndigheternas hantering av vapenlicensprövningar. Slutsatserna av tillsynen kommer att redovisas inom kort. Därefter bedömer Rikspolisstyrelsen om ytterligare åtgärder behöver vidtas.

Många av de licensansökningar som kommer in till polismyndigheterna är ofullständigt ifyllda. Detta fördröjer hanteringen av dem. Rikspolisstyrelsen har därför påbörjat ett arbete med att skapa ett digitalt ansökningsförfarande som säkerställer att en ansökan är fullständig när den skickas. Polismyndigheterna arbetar också aktivt för att sprida information om vilka uppgifter som måste framgå av en ansökan.

Polisens långa handläggningstider kan leda till att personer med tidsbegränsade vapentillstånd inte hinner få sina tillstånd förnyade innan de gamla löper ut. För att de som drabbas av detta inte ska sakna tillstånd under en period har regeringen i propositionen *Skärpningar i vapenlagstiftningen* föreslagit att tidsbegränsade vapentillstånd ska fortsätta att gälla även efter tillståndstidens utgång under den tid då prövning av ett nytt tillstånd pågår. Lagändringen föreslås träda i kraft den 2 januari 2015.

Hanteringen av vapenlicenser är dessutom ett av många områden som behandlas inom ramen för ombildningen av polisen till en myndighet. Syftet med översynen är att effektivisera ärendeprocesserna, vilket förväntas leda till större enhetlighet, ökad nationell samordning och kortare handläggningstider. Jag följer särskilt utvecklingen av handläggningstiderna för vapenlicenser, och det kommer jag att göra även fortsättningsvis.

Anf. 9 ISAK FROM (S):

Fru talman! Tack för svaret, justitieministern! Med anledning av den tidigare debatten tycker jag att vi ska ta vara på det fina svenska kött som vi har springande i skogen.

Jag har ställt frågan utifrån att jag har blivit uppmärksam på att vi i dag inte har likhet inför lagen. I vart fall är den likheten ganska olika i tid, beroende på var i landet man befinner sig. Bostadsorten verkar vara helt avgörande för om du som jägare ska kunna utöva din hobby och delta i viltvården. Bostadsorten är också helt avgörande för om du som nyutbildad jägare ska kunna utöva din hobby och delta i viltvården.

Oftast läser man in jägarexamen under vintern, gör skjutprov under våren och blir förhoppningsvis godkänd någon gång i maj juni. Då skickar man in ansökan och gör upp affären om att skaffa sig ett eget vapen. Nyutbildade jägare som bor i län som Stockholms län, Västra Götalands län och Norrbottens län får då tyvärr vänta långt över tolv veckor, medan tiden i andra län kommer ned till tre fyra veckor, vilket kan anses som en rimlig tid.

Ministern hänvisar i sitt svar till att många av de licensansökningar som kommer in till polismyndigheterna är ofullständigt ifyllda och att det fördröjer hanteringen av dem. Så kan det naturligtvis vara. Men är det då så att man i vissa delar av landet är betydligt sämre på att fylla i ansökningarna? Är man sämre på att fylla i ansökningarna i Västra Götaland och Norrbotten än man är i Sörmland och Västerbotten, till exempel?

Jag tycker inte att man kan ha ett system som fungerar så. Det visar sig också i antalet JO-anmälningar som har kommit in. Man har fått vänta orimligt länge på sin licens, och i Stockholm finns det också ett antal fall där licensansökningarna helt och hållet har försvunnit, så att man har fått lämna in en ny licensansökan. Det är ovärdigt ett rättssamhälle att man ska ha det på det viset.

Man kan också ställa sig frågan: Varför behöver man egentligen ha ett så överbyråkratiserat system? Naturligtvis ska det vara riktiga ansökningar. Speciellt viktigt är det vid första ansökningstillfället. Det är i princip samma ansökningsprocess om man ska byta ett vapen, vilket tar tid från annan ansökningsverksamhet. Polisen borde kanske lägga lite

mer tid på den första ansökningen och kan kanske korta prövningarna när man byter ett vapen i sin garderob.

Detta är väl något som den nya polismyndigheten kan titta på. Det är inte rimligt med så stora skillnader beroende på att man har sin bostadsort i ett visst län och att det helt plötsligt är flera månader längre ansökningstid om man har sin bostadsort i grannlandet. Det måste man komma till rätta med. Jag tror att man tydligt måste peka på att detta är orimligt.

Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Isak From och jag är helt överens om att vi inte kan ha de olikheter som vi ser i handläggningstider mellan olika polismyndigheter. Det är av just det skälet som Rikspolisstyrelsen har gjort tillsyn och vidtar en rad åtgärder.

Däremot blir jag lite bekymrad när jag får höra att vi inte ska ha ett så noggrant tillståndsförfarande. Reglerna för att säkerställa att man gör en ordentlig tillståndsprövning är viktiga. Det är inte så att om man en gång har fått licens kan det sedan vara ett lättare förfarande. Det är snarast så att vi har problem med att personer som har licens men kanske inte längre borde ha det sällan kommer till myndigheternas kännedom. Jag tycker nog att det är bra att man gör en ordentlig prövning vid varje tillfälle. Men det får ju inte ta så här lång tid, och det får inte vara de stora olikheter som finns mellan myndigheterna.

När man tittar på hur det ser ut kan man se att det varierat lite grann hur myndigheterna anger skälen till att det har blivit på det här sättet. Polismyndigheten i Stockholm säger att antalet ansökningar har ökat med 50 procent sedan 2005, samtidigt som den enhet som arbetar med vapentillståndsärenden har haft många pensionsavgångar. De menar att det har ställt till det. I Västra Götaland menar man att det främsta skälet till de långa handläggningstiderna är resursbrist och stor omsättning på personal. I Skåne menar man att man skulle behöva mer personal men pekar också på pensionsavgångar och annat.

Just utbildning av nya medarbetare för arbetet med de här ärendena är något som Rikspolisstyrelsen har tagit tag i. I flera fall har det också varit så att den personal som sysslar med detta fått arbeta med de vapenamnestier som har varit, och det blir en extra kraftansträngning. Vi kan alltså se lite olika argumentation hos olika myndigheter.

Det som nu görs är att man bygger upp ett bättre it-stöd för hanteringen, för att få det rättssäkert och enhetligt. Man utbildar personal som kan arbeta med detta och kan fungera i ett snabbare och mer kompetent hanterande av frågorna. Man försöker också förbättra för den som söker, så att det verkligen blir en fullständig ansökan som lämnas in, så att det inte blir stando i processerna på grund av att det brister i detta.

Det är åtgärder som jag tycker är riktiga och som går i rätt riktning. Jag konstaterar också att Rikspolisstyrelsen har gjort en tillsyn som snart kommer att redovisas och att man räknar med att man då kommer att behöva vidta ytterligare åtgärder.

Rikspolisstyrelsen har sett det här problemet. Vi är alla medvetna om det. Vi behöver rätta till det, för så här kan vi inte ha det. Men vi ska ha en enhetlig, rättssäker prövning med god kvalitet av vapenlicenserna. Det är viktigt eftersom vi behöver våra jägare och behöver ordning och reda i

de här frågorna. Jag menar att vi är på väg att få en bättre tingens ordning. Då får vi också likhet inför lagen, som det pekades på här.

Jag tycker inte att det finns något som ursäktar att man får vänta väldigt länge. Men vi måste också se på vad som är skälet till att det har varit problem och se på vilket sätt man nu arbetar för att rätta till de bristerna, så att man inom någorlunda rimlig tid ska kunna få den prövning som behövs för att till exempel använda ett vapen, vilket är riktigt. På den punkten är vi helt överens.

Anf. 11 ISAK FROM (S):

Fru talman! Justitieministern hänvisar här till något som kanske är nya fakta. Det verkar stå rätt illa till i vissa delar av landet, hur det är med polismyndigheten och hur man jobbar med de här frågorna. Om man inte har sett att man behöver rekrytera ny personal och kompetensförstärka personalen är det ett kraftigt underbetyg åt de polismyndigheterna, och det blir också i förlängningen ett underbetyg åt ministern. Man har känt till detta under lång tid och har inte kunnat åtgärda bekymren, medan man i andra delar av landet tydligen har prioriterat på ett bättre sätt. Man kanske just där inte har behövt rekrytera personal, men det är i alla fall ett antal län som ligger hyfsat bra till.

Jag är helt enig med ministern om att vi ska ha en rättssäker handläggning kring dessa frågor. Det är klart att om man kan komma bort från onödiga misstag genom att man får ett it-system som fungerar är det en bit på vägen. Men det tycks vara väldigt mycket bekymmer med dessa it-system. Jag har fått höra att när man startade processen här i Stockholms län stängde man helt och hållet ned processen under en månads tid medan man skulle sätta i gång det nya systemet. När man sedan körde i gång det funkade det inte riktigt som det skulle. Det är klart att de som är drabbade blir frustrerade. Det är flera tusen som väntar i det här länet.

Jag tror att alliansregeringen inte har tagit denna utveckling på tillräckligt stort allvar. Svensk polis ligger efter när det gäller att komma åt de illegala vapnen i samhället. I detta fall är det lätt att se att det är vanliga jägare som straffas för att vår ansvariga minister inte har agerat för att uppnå en likhet inför lagen.

Hur lång tid ska det ta? Den här frågan har varit känd under en längre tid. Ministern säger i sitt svar att vi efter 2015 kanske kommer att nå en förbättring. Det är rätt viktiga signaler som Sveriges justitieminister sänder ut till Sveriges jägare. För en annan framtida regering kommer detta att innebära att man måste prioritera och ta krafttag för att åtgärda dessa skillnader i fråga om likhet inför lagen, framför allt när det gäller tidsaspekterna.

Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det går ju att vara på torgmötesnivå och säga att det är underbetyg om man inte har sett behovet av personal för denna typ av arbetsuppgifter. Man har nog sett behovet av personal. Men jag kan konstatera att personalörligheten har varit ovanligt stor. Att vi har stora variationer mellan olika polismyndigheter beror inte på att ministern inte har agerat utan just på att det är olika myndigheter. Det är ett av många skäl till att vi nu genomför den största omorganisationen av svensk polis

sedan 1965. Vi gör det för att vi vill ha större enhetlighet och bättre effektivitet. Detta är alltså någonting som åtgärdas.

När det gäller it-stödet kan man raljera och säga att de hade inkörningsproblem. Det behövs ett bra it-stöd för att vi ska få en enhetlig och bra hantering i hela landet av dessa ärenden. Införandet av detta it-system har medfört inkörningsproblem. Så är det. Samtidigt har handläggare från samtliga polismyndigheter haft möjlighet att vara med i utvecklandet av systemet och fått utbildning för att arbeta med det.

Om jag har rätt information räknar Rikspolisstyrelsen med att man före sommaren ska vara klar med de justeringar och annat som behöver göras. Jag tror att det är bra att man får ett genomarbetat system. Det är inte ovanligt att det finns driftproblem vid införande av ett nytt it-system. Men det är alldeles nödvändigt att personalen får utbildning och får vara med i det arbete som detta kräver. Det innebär samtidigt att man under en period får lägre effektivitet i de praktiska arbetsuppgifter för vilka detta stöd ska vara till hjälp. Men i det längre perspektivet ökar man effektiviteten. Det är det vi ser fram emot eftersom vi, som sagt, inte ska ha dessa långa handläggningstider. De är ett bekymmer.

Det är viktigt att säga att vi har gått från en situation där tillstånden prövades mycket lokalt. Då var det enklare men också mycket spretigare i fråga om vilka krav som ställdes och hur olika tillståndsärenden bedömdes.

Av det skälet valde man att centralisera och göra detta vid färre enheter. Till en viss gräns har det gett resultat och fungerat väl. Men det har också skapat bekymmer som man kanske inte hade i det mycket lokala systemet. Men vi måste komma ihåg att skälet till att vi vill ha ett rättssäkert och enhetligt system är att bland andra Sveriges riksdag har varit mycket noggrann med att vi ska ha en vapenlagstiftning som möjliggör för vår stora jägarkår att arbeta med vapen där det behövs och på ett riktigt sätt. Samtidigt vill vi säkerställa att vi minskar och minimerar en illegal hantering av vapen och säkerställer den trygghet som måste finnas kring hur man hanterar vapen.

Jag tycker, som sagt, inte att det finns skäl att i något avseende försvara att folk får vänta orimligt långa tider. Det är också ett av skälen till att regeringen har lagt fram ett förslag som egentligen är lite märkligt. Där säger vi att om man inte hinner hantera en ny ansökan för den som har haft en licens tidigare gäller den gamla tills det är gjort. Detta görs utifrån att vi vill underlätta för bland andra jägarna att kunna fortsätta med sin viktiga uppgift.

Vi försöker alltså på ett pragmatiskt sätt hantera de problem som vi har sett. Rikspolisstyrelsen arbetar också mycket tydligt och målmedvetet för att vi ska få en bättre tingens ordning.

Anf. 13 ISAK FROM (S):

Fru talman! En bättre tingens ordning är välkommen. Den svenska jägarkåren och Svenska Jägareförbundet har jobbat mycket aktivt framför allt med utbildningsinsatserna. När jägarexamen infördes var den ifrågasatt. Nu är det ingen som ifrågasätter att man ska ha en gedigen utbildning, att man ska träningsskjuta och bli godkänd och att man ska ha vapenskap och hög säkerhet.

Det blir lite tråkigt för en nyutbildad jägare som har blivit godkänd och kan ansöka om licens när det tar ett halvår att få licens bara för att man bor i ett visst län. Det innebär kanske att hela jaktsäsongen under det första året, då man kanske är mest spänd på att få vara med, blir helt spolerad. Det blir i alla fall mer besvärligt att låna vapen och så vidare.

Jag tror att det är nödvändigt och bra att vi en gång för alla blir överens om att det inte är i den svenska jägarkåren som banditerna finns. De illegala vapen som florerar på marknaden är till nästan 100 procent insmugglade från andra länder. En mycket liten del av dem är stulna ur svenska jaktgarderober och ur svenska mobiliseringsförråd.

Det är tydligt att insatserna för att stoppa de illegala vapnen måste ske på annat sätt än genom att man gör det besvärligt för de svenska jägarna att ägna sig åt sin hobby och att utföra viktig viltvård.

Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Vi är, som sagt, överens om att vi inte ska ha långa handläggningstider. Men låt mig bara avslutningsvis säga vad det är vi prövar och varför.

Vi har en vapenlag som trädde i kraft 1996 och är mycket viktig. Prövningen må uppfattas som byråkratisk. Men det handlar om att polisen prövar tillstånd i enhetlighet med den vapenlag som riksdagen har fattat beslut om.

En enskild person får ha skjutvapen bara om vapnet behövs av ett godtagbart skäl. Varför ska man ha detta vapen? Det får inte finnas någon risk för att vapnet kommer att missbrukas. Där behöver man pröva om sökanden är känd som pålitlig, omdömesgill och laglydig. Man tittar i belastningsregister med mera för att hantera det. Det finns ålderskrav. Det krävs att man är skjutskicklig. Om man ska jaga ska man ha sin jägarexamen. Om det handlar om målskjutningsvapen krävs det att man är aktiv medlem i en skytteförening och att man vid prov har visat att man faktiskt kan hantera vapen. Därtill har vi regler som rör hur man hanterar sitt vapen, hur det förvaras och mycket annat.

När vi har en sådan lagstiftning blir det ett visst arbete med att i varje enskilt ärende pröva om personen i fråga uppfyller dessa kriterier. Jag tycker att man ska ha respekt för det. Det är ingen ursäkt för att det tar för lång tid. Men jag vill också gärna säga att det handlar om ganska många ärenden. Vi har 600 000 vapeninnehavare i Sverige och två miljoner skjutvapen. Över hälften innehas för jaktändamål. År 2013 kom mer än 140 000 vapenärenden till svensk polis. Nästan 64 000 ansökningar handlade om vapenlicens, och det handlar om en ökning från 2011. Vi pratar alltså om en ganska omfattande verksamhet.

Krav på likvärdighet i landet tycker jag att vi ska ha, men vi ska också ha kvalitet i den prövning som görs. Det är klart att vi kan göra det bättre, och det arbetet pågår.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Katarina Köhler har frågat mig hur jag och regeringen har åtgärdat kritiken från Riksrevisionen avseende effektiviseringar i rättsväsendet samt vad jag avser att vidta för åtgärder avseende bristen på åklagare i bland annat Skellefteå och Lycksele.

I en skrivelse till riksdagen i mars 2012 redovisade regeringen sin bedömning av Riksrevisionens iakttagelser i den rapport som det hänvisas till i interpellationen. Som framgår av den skrivelsen höll regeringen delvis med Riksrevisionen, exempelvis när det gäller vikten av ökad måluppfyllelse, förbättrade resultat och stärkt samverkan. Regeringen redogjorde också för flera pågående åtgärder på detta område.

Regeringen har därefter fortsatt att fokusera på resultatförbättringar för den brottsutredande verksamheten. Till exempel har regeringen beslutat om olika myndighetsgemensamma uppdrag som är inriktade på åtgärder för att effektivisera hanteringen av brottmålsärenden. Regeringen har också nyligen tagit initiativ till att utreda hur resultatuppföljningen inom rättsväsendet kan utvecklas.

I uppdraget ingår att lämna förslag på hur resultatuppföljningen på ett ändamålsenligt sätt kan användas i myndigheterna som en del i att förbättra effektiviteten och kvaliteten i arbetet. Det görs även flera genomlysningar av polisens verksamhet, däribland utredningsverksamheten, inom ramen för det arbete som Genomförandekommittén för nya Polismyndigheten bedriver.

Man måste samtidigt vara medveten om att resultatet i den brottsutredande verksamheten påverkas av många olika faktorer både inom och utanför myndigheterna. Det gör att det är angeläget att kunskaperna om hur omvärldsfaktorer påverkar förutsättningarna för att utreda och lagföra brott ökar. Därför ska Brottsförebyggande rådet inom ramen för sitt särskilda regeringsuppdrag utvärdera regeringens satsning på polisen och analysera olika förhållanden som kan antas påverka resultatet i polisens brottsutredande verksamhet.

När det gäller frågan om åklagare i norra Sverige ställde Katarina Köhler samma fråga i en interpellation 2012. Precis som jag svarade då är en grundläggande förutsättning för ett väl fungerande samhälle att rättssäkerheten kan upprätthållas. Rättssäkerheten får aldrig bli en fråga som är beroende av var i landet man bor. Det är därför viktigt att vi har ett rättsväsen som kännetecknas av hög kvalitet i hela landet och att medborgarperspektivet är i fokus.

Åklagarmyndigheten ansvarar för utformningen av sin organisation, vilket också är det normala inom statsförvaltningen. Beslut om inrättande, upphörande och lokalisering av åklagarkammare ska enligt myndighetens instruktion ske efter samråd med Rikspolisstyrelsen och Domstolsverket.

De skiftande geografiska förhållandena i landet innebär att myndigheten måste anpassa sin organisation utifrån detta. Förhållandena i norra Sverige är speciella främst med hänsyn till de stora avstånden. Det gäller då för våra myndigheter att finna så bra lösningar som möjligt för att vi ska ha ett väl fungerande rättsväsen i hela landet.

Svar på
interpellationer

I fråga om Västerbotten finns både för- och nackdelar för verksamheten med att ha åklagarna samlade i Umeå. Den bedömning Åklagarmyndigheten gör är att fördelarna överväger. Enligt uppgift från Åklagarmyndigheten visar åklagarkammaren i Umeå på goda resultat och uppfyller i princip alla verksamhetsmål, inklusive brott mot barn, brott i nära relationer och ungdomsbrott. Åklagarmyndigheten anser också att samverkan med polis, domstolar och andra myndigheter fungerar väl.

Anf. 16 KATARINA KÖHLER (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret. Som ministern påpekar har jag en gång tidigare interPELLERAT i frågan, och jag har för mig att jag även har lämnat in en skriftlig fråga. Skälet till det är enkelt: Det här är en viktig fråga. Det är en viktig fråga för samhället i stort, för det jag påpekar handlar inte bara om Västerbotten. Det här sker över hela landet, men jag har valt att ta Västerbotten som ett exempel.

Rättssäkerheten ska vara en garanti inom vårt rättsväsen, och det säger naturligtvis även justitieministern. Eftersom jag inte tycker att resten av svaret speglar detta fullt ut blir jag dock besviken.

Riksrevisionen gav svidande kritik i slutet av 2011. Man sade bland annat att de åtgärder regeringen har vidtagit inte har fått genomslag i verksamheten eller resultaten och att det är oklart vad insatserna har gett i form av ökad effektivitet. Riksrevisionen konstaterar också att det saknas viktig kunskap för styrning av rättsväsendet och att regeringen inte har säkerställt att det finns tillgång till den kunskap som behövs för verksamheten och resultaten.

Det här är allvarlig kritik. I svaret säger ministern att man har tillsatt utredningar och gett uppdrag av olika slag, men det tycker sig Riksrevisionen inte se. Polismyndigheten i mitt hemlän, som jag talar med, ser det inte heller. Jag tycker mig kunna härleda Riksrevisionens kritik direkt till min andra fråga, det vill säga att åklagarna i Lycksele och Skellefteå har tagits bort och att man nu tvingas åka till Umeå. Man upplever inte ens att åklagarna åker till de här ställena, utan utredande poliser får packa sina väskor och åka ned till Umeå. Det känns naturligtvis inte alls tillfredsställande.

När vi pratar om rättssäkerhet handlar det om rättssäkerhet för både offer och förövare. Det handlar i fallet upp hos oss också om att polisen anser att handläggningstiderna har blivit längre. Man anser också att ärenden stannar upp och ligger kvar länge innan man får ett slut på dem. Ministern säger i sitt svar att åklagarkammaren är nöjd. Hon säger att åklagarkammaren i Umeå visar på goda resultat och i princip uppfyller alla verksamhetsmål, inklusive brott mot barn, brott i nära relationer och ungdomsbrott, samt att Åklagarmyndigheten anser att samverkan fungerar.

Då funderar jag naturligtvis på vem som frågar polisen. Vad säger polisen? När jag pratar med polisen, både i Lycksele och i Skellefteå, får jag nämligen inte höra att de har den uppfattningen. Det kanske vore på sin plats att också polismyndigheten blir tillfrågad och har en del i detta, eftersom det är de som drabbas.

Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Det är lite grann två debatter när det gäller den här interpellationen, men det må väl vara så.

När det gäller Riksrevisionens rapport är det som jag redovisade tidigare så att regeringen har svarat på de synpunkter som framfördes och delvis hållit med i flera av de synpunkter som lades fram. Låt mig dock säga att Riksrevisionen är ganska generell i sin kritik – det är lite svårt att ta på – men att vi har vidtagit en rad åtgärder som ligger i linje med de synpunkter och önskemål Riksrevisionen hade. Sedan har man ju inte återkommit, för allt finns det inte resultat på.

Vi har dock vidtagit ett antal åtgärder, som det stora genomförandet av en ny polisorganisation, reformen En modernare rättegång, en ny delgivningslag, satsningen mot grov organiserad brottslighet med mera – jag skulle kunna göra en lång lista. Vi arbetar nog alltså väldigt medvetet för att åtgärda en del av de problem jag tror låg i de generella slutsatser som drogs. Vi har lagt ned mycket arbete på att titta på utredningssituationen. Där ligger flera uppdrag.

Sedan är frågan varför man inte får bättre resultat på utredningssidan. Ja, den som kan svara på det är välkommen att ringa mig direkt. Det finns många olika skäl. Ett skäl som det är riktigt svårt att sätta fingret på gäller kriminalitetens förändring. Det finns det som tyder på att den digitalisering och internetverksamhet som i dag kommer in i kriminaliteten blir en extra utmaning i utredningsarbetet. Det kan vara en faktor. Det är alltså komplicerat. Jag har stor respekt för att man vill ha bättre resultat, och vi arbetar medvetet med det.

När det gäller åklagarorganisationen i Norrland är situationen naturligtvis besvärlig. Jag delar uppfattningen att rättssäkerheten måste kunna garanteras, och då har vi två perspektiv som vi hela tiden måste fundera på. Det ena är förutsättningarna för att rekrytera personal. Vi har stora problem att rekrytera personal både till polisen och till andra delar av rättsväsendet, bland annat i delar av Norrland och i inlandet. Det är ett bekymmer, och det gör att vi i rättsväsendet måste arbeta för att få moderna arbetsplatser och att göra arbetet så meningsfullt som möjligt. Det är en aspekt som man inte ska glömma. Utan rätt personal blir det aldrig en bra rättssäkerhet.

Det andra perspektivet som vi måste fundera på är att vi behöver få arbetsplatser som inte är så sårbara. Det ligger i sakens natur att om enheterna blir väldigt små, med hela den karta av ärenden man har att hantera, är risken stor att kvaliteten brister. Det är ett av skälen till att man till en del samordnat bland annat åklagarna.

I regeringens direktiv till myndigheten framgår mycket tydligt att man ska samordna sina bedömningar med polis och andra delar av rättsväsendet eftersom det är en kedja. Det finns också ett medborgarperspektiv i detta. Jag utgår från att poliser som känner att det inte fungerar kontaktar Åklagarmyndigheten och att åklagarna är lyhörda för de synpunkter som finns. Jag vill verkligen inte underskatta det faktum att det kan finnas synpunkter.

Vi har inte haft någon åklagare i Lycksele sedan 1997, och i Skellefteå centraliserade man 2003, om jag minns rätt. Jag förstår problemen med avstånden och att man reser. Men man ska notera att när vi tar kontakt med Åklagarmyndigheten för att höra hur det fungerar visar det sig

Svar på
interpellationer

att genomströmningstiden vid tingsrätten i till exempel Lycksele är jag ska inte säga fantastisk men mycket bra. Detsamma gäller i övrigt. Måluppfyllelsen når man ganska väl. Där tror jag alltså inte att problemet sitter.

Sammanfattningsvis vill jag säga att det här inte är enkelt. Det finns tydliga direktiv om samordning som ser till helheten, och jag hoppas att det fungerar.

Anf. 18 KATARINA KÖHLER (S):

Fru talman! Ja, man kan hoppas att det fungerar, men många upplever att det inte gör det. Som justitieministern säger blir det nya former av brott, och en del brott har blivit grövre i vissa sammanhang. Om vi då tittar på det som justitieministern säger, att en av faktorerna som gör det hela svårt är de geografiska avstånden i mina hemtrakter, så stämmer det. Men varje gång som polismyndigheten eller rättsväsendet har omorganiserats har det de facto inneburit att det blivit färre poliser på ett mycket större område.

Det finns skäl, vilket också jag kan begripa, men faktum kvarstår att det inte är ovanligt att en polis i Lycksele i dag har 15 mil enkel väg att köra. På helgerna handlar det om ännu fler mil i det arbetsområde som polisen har under helgerna. När det då händer saker och de ska utredas innebär det att man sitter många timmar i bilen bara för att transportera sig. Det gäller både när något händer och efteråt i samband med utredningarna. Dessutom ska man packa sina väskor och trunkar med utredningsmaterial, sätta sig på en buss och åka två timmar enkel väg till Umeå för att kunna träffa och tala med åklagare.

När jag talar med utredare i Skellefteå säger de att de aldrig sett en åklagare där, inte ens när det gällt brott mot barn. När det gäller brott mot barn står det, vad jag kan läsa mig till och förstår, att en åklagare ska fysiskt närvara vid sådana sittningar. Men så sker inte. Jag blir ledsen, för jag tycker att justitieministern tar väldigt lätt på att det regelverk som finns inte följs. Vi talar om rättssäkerhet, men det känns inte som att regeringen tycker att det är så väldigt viktigt. I annat fall måste lagstiftningen och regelverket ändras där det sägs att åklagare inte behöver vara närvarande. Som det är i dag följer man alltså inte det som faktiskt är sagt.

Jag har full förståelse för att det är problematiskt. Åklagarna, precis som polisen, har rätt att ha värdiga och någorlunda ordentliga arbetsförhållanden, men vi måste, som ministern också säger, se till helheten. Rättssäkerheten hotas genom att vi har det system vi har.

Innan jag avslutar vill jag tillägga att så här har det varit i många år, men det innebär inte att problemet har blivit mindre. Tvärtom vågar jag nog påstå att det i vissa fall blivit större. Jag tycker inte att tidsaspekten på något sätt skulle vara förmildrande i det fallet.

Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Nu kom det in en del nya saker i debatten. När det gäller lagstöd och kraven på närvaro vid brott mot barn är det väl inte riktigt som interpellanten säger. Det är dock mycket viktigt att det finns ett nära samarbete. Om man i delar av Norrland inte skulle följa de lagar och regler vi har hoppas jag att det omedelbart anmäls. Det är naturligtvis

nödvändigt att man följer de lagar och regler som finns. Om man bryter mot dem är det ingenting jag är trygg med. Sedan kan ambitionerna vara högre än de som anges i reglerna.

I det moderna samhället har vi den fördelen att vi kanske inte alltid behöver packa väskorna och resa. Det går att använda modern teknik. På så vis kan åklagare och polis samarbeta. Det borde användas mycket mer frekvent än vad som sker. Jag har både sett och hört att det används ganska ofta i Norrlandsregionen av det enkla skälet att det är ett bra sätt att ha en återkommande kontakt och därmed ett närmare samarbete. Det finns alltså lösningar.

Vi kommer inte ifrån att det är långa avstånd. Vi kommer inte ifrån att det är fler ärenden som ska hanteras i Umeå än i Lycksele. Därför måste vi självfallet skapa en organisation som säkerställer att ärendena hanteras med kvalitet oavsett var den som blivit utsatt för brott finns och var ärendet så att säga har sin bas. Det är naturligtvis väldigt viktigt.

Sedan är det bekymmersamt med sådana påståenden som att varje omorganisation har lett till färre poliser. Om jag tittar på det arbete som bedrivs av Genomförandekommittén när det gäller den nya polisorganisationen, som ska börja gälla den 1 januari, ser jag att den byggs underifrån. Man försöker börja med att säkerställa att vi har en bra bas med lokal polis, ett fungerande samarbete och överenskommelse med lokalsamhället. Jag tror att det är helt rätt väg att gå. Då får man redan från början med sig den verklighet man lever i, och verkligheten kommer att visa sig vara lite olika mellan Lycksele och Stockholms innerstad. Där får man ett utrymme för det.

Jag har gott hopp vad gäller omorganisationen. Färre poliser kommer den inte att innebära. Ambitionen är ju att lägga upp organisationen på ett sådant sätt att fler poliser ska arbeta i traditionell polisverksamhet. Man minskar exempelvis antalet chefsnivåer och kommer att få ut fler chefer i det egentliga polisarbetet, vilket jag tror är ett mycket viktigt steg att ta.

När det gäller behovet av mer personal i Norrland och på andra ställen kan jag hålla med. Vi skulle absolut ha användning för fler poliser, men det ska också finnas pengar till dem, och så är det inte i dag.

Om jag vore Katarina Köhler skulle jag vara väldigt bekymrad för dem som Socialdemokraterna vill samarbeta med. Dessa vill snarast skära i budgeten för rättsväsendet, och det finns det dess bättre inga krav på inom Alliansen. Vi ser behoven, men kommer inte med några löften i det korta perspektivet.

Men vi behöver säkerställa att poliser finns ute. En viktig sak, som vi också har gått till riksdagen med, är möjligheten att låta civila utredare göra lite mer för att kunna använda polisiär kompetens på de områden där det behövs ännu mer sådan.

Anf. 20 KATARINA KÖHLER (S):

Fru talman! Jag vill förtydliga det jag sagt i tidigare inlägg. Jag har förståelse för flera av de saker som justitieministern tar upp. Vi har ett vidsträckt län och en stor glesbygd, och det är långt mellan tätorterna. Som justitieministern säger måste man anpassa verksamheten till det. Men man måste göra det utifrån de förutsättningar som finns uppe hos oss.

Justitieministern beskriver Åklagarmyndighetens uppdrag och talar om hur instruktionerna ser ut. Men regeringen kan de facto ändra de instruktionerna. De är inte skrivna i sten.

Att det inte har blivit färre poliser håller jag också med om. Men de poliser som finns ska verka på ett stort område. Det är ett större område i dag än för bara tio år sedan. Det här gör att mycket tid åtgår till att resa och transportera sig. Visst blir det märkligt. På ett av de här ställena hade man för ett tag sedan en ungdomsliga med ganska många unga människor inblandade. Då är det inte alldeles enkelt att kommunicera endast via telefon och nätet. Man skickar naturligtvis underlag, men det är klart att man behöver träffas och samtala och resonera kring frågorna.

Jag ska inte gå in på alla de olika brotten, för detta vet justitieministern likaväl som jag. Men jag tycker att det är oroande att Riksrevisionen säger det de gör. Jag gör en koppling bland annat till det faktum att vi i Västerbotten inte har åklagare i Lycksele och Skellefteå.

Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (M):

Fru talman! Jag delar inte uppfattningen att det som Riksrevisionen säger är oroande. Jag är en varm anhängare av Riksrevisionen, även när vi får kritik, av det enkla skälet att det är viktigt att någon granskar verksamheten. Det är ett seriöst underlag för att vidta åtgärder. Jag har pekat på de svar som regeringen gett på Riksrevisionens synpunkter och nämnt några av alla de åtgärder som vi vidtar. Sedan har jag också pekat på att det finns saker där vi inte riktigt håller med Riksrevisionen, men det är en annan sak. Vi tyckte att de var otydliga. Det finns dock mycket att göra för att öka effektiviteten.

Låt mig sedan gå till Norrlandsproblematiken och åklagarkammaren. Det vore frestande att ställa en fråga till interpellanten, men jag tycker att det är ett oskick när statsråd gör det, så jag avstår. Det är dock intressant att fundera över om en omorganisation av åklagarkammaren i Umeå skulle öka effektiviteten. Jag konstaterar att åklagarkammaren i Umeå har bra genomströmningstider, ligger bra till när det gäller lagföring och även håller tidsfrister på ett bra vis, bland annat i barnärenden. Resultaten är alltså ganska bra.

Sedan har vi enskilda ärenden där man kan önska mer. Där måste jag peka på de möjligheter som finns till att effektivisera kontakterna, men också på att vi gärna ser att det blir fler polisiära förundersökningsledare, så att man inte behöver ha distanskontakt för att kunna genomföra barn- och ungdomsutredningar i alla ärenden. Det är klart att det är någonting som vi önskar.

Det finns mycket att arbeta med i det praktiska för att säkerställa detta, tror jag. Jag välkomnar naturligtvis konkreta förslag och synpunkter från polisen lokalt, andra medarbetare i rättsväsendet och allmänheten när man ser att det finns snedsitsar. Det finns nog inga enkla lösningar när det gäller Norrland, utan vi tvingas vara pragmatiska och kreativa, och då tror jag också att vi kan hantera det på ett bra sätt.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Eva Olofsson har frågat mig vad jag avser att göra för att förbättra arbetsvillkoren inom socialtjänstens barn- och ungdomsvård för att få stopp på den alltför stora personalrörligheten.

En trygg och säker vård bygger till stor del på goda förutsättningar för personalen att utveckla vården och på att kompetent och erfaren personal finns att tillgå. En viktig och prioriterad fråga för regeringen handlar om att stödja huvudmännen i deras arbete att stärka kompetensen i den sociala barn- och ungdomsvården.

Det är kommunerna som ansvarar för att personalen har lämplig utbildning och erfarenhet för att klara av sina arbetsuppgifter inom socialtjänsten. Den 1 juli 2014 träder ny lagstiftning om krav på behörighet för att få utföra vissa uppgifter inom den sociala barn- och ungdomsvården i kraft. Socialnämnden ska ansvara för att använda handläggare som har avlagt svensk socionomexamen eller annan relevant examen på grundnivå i högskolan, eller som har en erkänd utländsk utbildning.

För att stärka huvudmännens arbete genomför regeringen en långsiktig satsning för att stödja kommunerna i arbetet med kompetensutveckling inom den sociala barn- och ungdomsvården. Som ett första led har Socialstyrelsen på regeringens uppdrag fördelat statsbidrag till kommunerna för en inventering av kompetensläget och kompetensbehovet på kommunal nivå och för att genomföra kompetensutvecklingsinsatser under 2013 och 2014.

Inventeringen har gett kommunerna en möjlighet och stöd i att inventera vilken kompetens som handläggarna besitter och vilken kompetens kommunen behöver för att klara sitt uppdrag inom den sociala barn- och ungdomsvården. Inventeringen beskriver den nuvarande situationen och utgör ett underlag för regeringens fortsatta kompetenssatsning och för ett långsiktigt utvecklingsarbete på lokal och regional nivå.

Den primära målgruppen för statsbidraget för utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser är socialsekreterare, chefer och andra arbetsledare inom den sociala barn- och ungdomsvården. Statsbidraget omfattar också kompetensutveckling i form av stöd och handledning för oerfarna handläggare och behandlande personal. Under förutsättning att riksdagen beviljar medel för ändamålet fortsätter statsbidraget till kommunerna för utbildningsinsatser och kompetensutveckling fram till och med 2016.

Jag vill avsluta med att säga att det i landets kommuner pågår ett arbete med att utveckla kompetensen och få en större stabilitet. Jag kommer att fortsätta att föra en dialog med Sveriges Kommuner och Landsting, Akademikerförbundet SSR och andra aktörer för att på bästa sätt stödja kommunerna i det pågående utvecklingsarbetet.

Då Eva Olofsson, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Jens Holm i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 23 JENS HOLM (V):

Fru talman! Läget i Sverige skulle kunna beskrivas i mycket positiva termer än vad jag är tvungen att göra nu.

Den borgerliga regeringen kom till makten 2006 med löftet att bekämpa arbetslösheten och minska det så kallade utanförskapet. Vi ser i dag nästan åtta år senare att inget av detta uppfyllts. Vi har mer än 400 000 människor som befinner sig i arbetslöshet. Klyftorna i Sverige har ökat alltmer. Vi är ett av de länder inom den industrialiserade världen där klyftorna mellan fattig och rik ökar mest. Vi ser också att barnfattigdomen under den här tiden har ökat och att mer än 200 000 barn lever i så kallade ekonomiskt utsatta situationer, med andra ord i fattigdom.

Nu är det semestertider. Jag vet själv hur min dotter pratar med sina kompisar och berättar att vi ska åka på tågloff, att vi sedan ska ut till landet och att hon ska vara på sports camp en vecka. Det är jättespännande saker. Samtidigt känner jag en klump i magen när jag vet att ungefär 10–15 procent av min dotters kompisar inte kommer att få göra sådana saker.

Deras föräldrar måste antingen jobba kanske med dubbla arbeten under hela sommaren för att få vardagen att gå ihop eller har inget jobb och lever på ekonomisk ersättning från socialtjänsten. Det finns väldigt mycket mer att göra, Maria Larsson, för att överbrygga klyftorna och framför allt för att se till att alla barn ska ha rätt att växa upp i likartade situationer så att de får samma möjligheter.

Läget belastar våra anställda inom socialtjänsterna runt om i våra kommuner extra hårt. Det har vi fått larmrapporter om gång på gång inte minst från socionomernas fackförbund Akademikerförbundet SSR. Men även politiker i Uppsala, Stockholm och på andra ställen har vittnat om att det är närmast kris för socialtjänsten i många kommuner.

Det har inte minst att göra med att pressen på socialtjänsten har blivit otroligt hård. Människor som tidigare fångades upp av våra trygghets-system, som sjukförsäkring eller a-kassan, måste nu allt oftare gå och söka socialbidrag. Vi vet att den vanligaste orsaken bland dem som kommer och söker ekonomisk ersättning från socialtjänsten är att de har blivit arbetslösa.

Vi måste göra någonting för att se till att våra socialsekreterare kan bemöta det på ett adekvat sätt. Akademikerförbundet SSR har föreslagit en handlingsplan för att komma till rätta med socialsekreterarnas situation och särskilt för hur de ska kunna arbeta med barn och ungdomar som är utsatta.

De konstaterar att det är en väldigt stor personalomsättning. Cheferna har väldigt kort erfarenhet från arbetet ute på fältet. De vill ha mer resurser, bättre kompetensmöjligheter och framför allt att regeringen, fack och arbetsgivare ska sätta sig ned och arbeta fram en handlingsplan. Är du beredd att anta en sådan, Maria Larsson?

Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Det går verkligen att beskriva Sverige i positiva termer. Det är 250 000 fler personer som är sysselsatta i Sverige i dag än när vi tog över regeringsmakten. Det är 200 000 färre som befinner sig i utanförskap.

Klyftorna i Sverige har ökat sedan början på 90-talet. De ökade mest under den tid som Socialdemokraterna med stöd av Vänsterpartiet regerade landet. Ökningen sedan vi tillträdde har varit marginell. Dessutom minskar fattigdomen bland barn nu i vårt land med regeringens politik.

Det är faktum. Om man vill beskriva Sverige i positiva termer går det alldeles utmärkt, eftersom sanningen talar för det. När väldigt många av våra europeiska grannländer har en ökande fattigdom i absoluta tal går Sverige mot strömmen. Det är sanningen, Jens Holm.

Den här debatten skulle handla om socialsekreterarnas situation. Men jag är tvungen att svara upp mot en helt annan debatt som Jens Holm här inleder. Med den bakgrundsteckning som Jens Holm har gjort blir jag väldigt förvånad att Vänsterpartiet säger nej den satsning som vi nu vill öronmärka just till barn som lever i familjer med långvarigt försörjningsstöd.

Den kallas för fritidspeng. Det är en öronmärkt del till barnen för att de ska kunna delta i fritidsaktiviteter på samma sätt som andra barn och få utveckla sina intressen och sin talang. Detta säger Vänsterpartiet nej till. Det är för mig obegripligt utifrån den höga ton i retoriken som ni har i den här typen av debatter.

Låt oss gå tillbaka till det som interpellationen verkligen handlar om, nämligen socialsekreterarnas utsatta situation. Jag vet inte hur många socialtjänster som jobbar med social barn- och ungdomsvård som Jens Holm har besökt. Det kanske jag kan få svar på senare.

Jag har ägnat mig åt att resa runt rätt mycket i landet och just träffat socialtjänsterna i den del där de jobbar med den sociala barn- och ungdomsvården eftersom jag har varit så intresserad av att förbättra den verksamheten.

Jag har besökt Linköping, Helsingborg, Jönköping, Habo, Södertälje, Skellefteå, Norsjö, Malå, Tjörn, Stenungsund, Kungälv, Lessebo, Ljungby, Växjö, Katrineholm, Flen, Vingåker, Uddevalla, Vänersborg, Munkedal, Trelleborg, Vellinge och Svedala. Det har varit intressanta resor.

Jag kan konstatera att det finns ett fantastiskt engagemang hos socialtjänstens personal. De sliter med svårigheter. Situationen ser olika ut i olika kommuner. Men det finns också en fantastisk vilja och ambition att utveckla sin verksamhet.

Många jobbar i dag väldigt konstruktivt med det verktyg som finns som heter BBIC. Många har förutsättningar att också få en god arbetsledning. Jag har träffat kommuner där man har en väldigt liten omsättning, men det finns också kommuner som har problem. Det hoppas jag kunna återkomma till i mitt nästa inlägg, förutsatt att vi håller debatten om det som var ämnet för interpellationen.

Anf. 25 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har en magisterexamen i sociologi, och interpellanten Eva Olofsson, som inte kan vara här i dag, är själv utbildad socialsekreterare, Maria Larsson. Jag tycker att både Eva Olofsson och jag har ganska stor erfarenhet från området. Självklart träffar vi människor som arbetar på fältet med dessa frågor.

Jag kan hålla med dig om att vi kan lämna frågan därhän om de ökade klyftorna i Sverige, den växande arbetslösheten och att det är 232 000

barn som växer upp i fattigdom i Sverige. Det viktigaste, Maria Larsson, är om man vill göra någonting åt det.

Jag vill direkt bemöta ert förslag om fritidspeng. Vi avvisar det. Det gäller för barn som går i årskurs 4 upp till årskurs 9, såvitt jag vet. Vi vill i stället höja normen i försörjningsstödet för alla barn. Vi vill höja den med drygt 3 000 kronor per år. Det är ett mycket bättre stöd.

Vi har förslag till konkreta åtgärder för alla barn. De ska få tillgång till gratis läkemedel och gratis glasögon om de behöver det. De ska få tillgång till frukost i förskolan. Vi anslår mest pengar av alla partier i form av statsstöd till våra kommuner och landsting så att de ska kunna arbeta mer med frågorna.

Min konkreta fråga till dig, Maria Larsson, var om du är beredd att sätta dig ned med arbetsgivare, fackliga organisationer och kanske andra berörda och ta fram en handlingsplan för att komma till rätta med bristerna inom den sociala barn- och ungdomsvården. Är du beredd att arbeta fram en sådan handlingsplan?

Detta är vad vi hör när vi talar med de väldigt hårt arbetande men tyvärr väldigt hårt belastade socialsekreterarna som arbetar med frågorna varje dag. De vill ha en handlingsplan för att komma till rätta med detta. De vill ha bättre utvecklingsmöjligheter.

De vill till exempel att det ska finnas en specialistutbildning för socionomer. Vi i Vänsterpartiet tycker att det är ett bra förslag. Vi har avsatt pengar för att vi ska kunna inrätta just en sådan specialistutbildning för socionomer. Framför allt tycker vi att det är viktigt att vi har en minister som ser problemen och är beredd att sätta sig ned med alla berörda för att lösa dem.

Vad är då ministrarnas svar på den extremt svåra situation som Sveriges socialsekreterare i dag befinner sig i? Maria Larsson berättar att regeringen har avsatt pengar för en inventering av vilken kompetensutveckling som behövs för våra socialsekreterare. Om jag har förstått saken rätt har ni också avsatt pengar via statsbidragen till kommunerna så att de verkligen kan göra kompetenssatsningar.

Jag skulle vilja veta, Maria Larsson: Exakt hur mycket pengar avsätter ni varje år för kompetenssatsningar för dem som arbetar inom våra socialtjänster?

Anf. 26 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Jag noterar att Vänsterpartiet har ett vuxenperspektiv när det gäller frågan om fritidspeng. Jag försöker att alltid ha ett barnperspektiv. Det är skillnaden mellan ert och vårt synsätt. Vi vet att även om man höjer normen – för det har vi också gjort – kommer det inte alltid barnen till del. Det finns barn som växer upp i hem där det finns missbruk och där pengarna kanske inte prioriteras till barnens fritidsaktiviteter. Detta förslag har vi hämtat upp från barnrättsorganisationerna i Sverige. Jag tycker att det är tråkigt att Vänsterpartiet inte klarar att ha ett barnperspektiv på frågan.

Låt mig säga att det är få frågor som jag har jobbat med så mycket som när det gäller att tillskapa handling för att förbättra den sociala barn- och ungdomsvården. Jag är lärare till professionen, och jag har mött många barn i utsatthet genom åren. Jag har jobbat i många år som lärare, så detta är ett hjärteområde för mig. Det är därför jag har gjort så många

förändringar både när det gäller att stärka lagstiftningen och att stärka barnrättsperspektivet där och när det gäller att ge goda förutsättningar att göra ett bra jobb.

De handläggare som arbetar med detta område har ett svårt jobb. Ibland anklagas de för att göra för lite och ibland för att göra för mycket. De är värda allt stöd de kan få. Men låt oss inte glömma, Jens Holm, att socialtjänsten är en kommunal angelägenhet. Jag hoppas att vi är överens om detta. Kommunerna har huvudansvaret. Trots det har vi bistått kommunerna så mycket som möjligt för att de ska kunna se till att säkra sin kompetens.

Det är därför vi har denna kompetenssatsning. Det är en varaktig höjning, Jens Holm, med 182 miljoner kronor per år. Satsningen tar alltså inte slut, utan detta är en varaktig höjning som ligger kvar i budgeten. Den är destinerad till den sociala barn- och ungdomsvården för förbättringar där.

Det är en kompetenssatsning, men det är också en lagförändring som vi gör. Man måste ha formell behörighet för att jobba med dessa svåra frågor. Satsningen träder i kraft den 1 juli. Detta är alltså ett område där handlingsplanen är påbörjad, Jens Holm. Trots att det är kommunerna som har huvudansvaret går vi in med kompetenssatsningar eftersom vi ser det som så viktigt.

I en del kommuner har man en hög personalomsättning, men inte överallt. Där man har förstått betydelsen av en bra arbetsledning finns personalen kvar. Ibland har man ett roterande system, och ibland har man coaching för att ge stöd i de svåra besluten, som man inte kan arbeta med om man är nybörjare eller nyutexaminerad.

Men SKF:s kartläggning visar också att drygt hälften av de anställda handläggarna på området har mer än fem års erfarenhet som handläggare inom verksamhetsområdet. Många stannar alltså länge i uppdraget, och det är jag glad för. Om det finns en erfarenhetsbakgrund och kontinuitet på de här posterna blir man mer säker på att besluten blir riktiga och kloka.

Låt mig dock säga igen att detta är ett av de svåraste jobb man kan ha. Det är många ingripande åtgärder som man ibland tvingas besluta om, och man får sällan uppskattning för alla de riktiga och kloka beslut som man fattar varje dag i socialtjänsten i det här landet.

Anf. 27 JENS HOLM (V):

Fru talman! Till Maria Larsson vill jag börja med att säga detta: Du talar om ett vuxenperspektiv. Vi har verkligen ett barnperspektiv i vår politik. Så sent som i går, Maria Larsson, röstade vi om ett rödgrönt förslag om att göra FN:s barnkonvention till lag i Sverige. Det röstade ditt parti och alla andra borgerliga partier med stöd av Sverigedemokraterna emot. Jag förstår inte varför vi inte kan göra barnkonventionen till lag så att den verkligen implementeras i Sverige. Norge har gjort det, och det borde vi också kunna göra.

Jag såg en opinionsundersökning från Novus där det konstateras att 80 procent av Sveriges socialsekreterare inom barn- och ungdomsvården upplever att de nu har ökade administrativa krav och att de får mindre tid för klientarbete. 70 procent av socialsekreterarna sade att de funderar på att söka sig bort från sitt arbete.

Just barn- och ungdomsvården – det som vi debatterar här i dag – håller tyvärr på att bli både ett ingångsyрке och ett genomgångsyрке. Det är ett yrke som man får som sitt första jobb, och man söker sig bort därifrån så fort som möjligt därför att det är så otroligt betungande. Man känner inte att man klarar av det som man borde klara av.

Det är därför vi i Vänsterpartiet delar synen i fackets förslag om att det behövs en handlingsplan där vi sätter oss ned gemensamt från politiken, från arbetsgivarna och från facket – professionen och de som arbetar med dessa viktiga frågor – och försöker lösa problemen. På så vis kan socialsekreterarna få bättre karriärmöjligheter och bättre kompetensutveckling, man kan ta ned den administrativa bördan och framför allt kan man se till att alla barn och ungdomar får det bemötande och den hjälp som de förtjänar.

Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (KD):

Fru talman! Det som Jens Holm efterfrågar är redan på väg. Jag kan upprepa det igen: Vi bidrar till kommunernas möjligheter att ge kompetensutveckling till sin personal. Jag hoppas också kunna återkomma när det gäller specialistutbildning. Det är massor med saker som är på gång och som är påbörjade. Vi har genomfört en rad olika lagförändringar för att stärka barnrättsperspektivet. Läs vad vi har gjort! Jag skickar gärna över en sammanställning till Jens Holm.

Låt mig också säga att när det gäller FN:s barnkonvention tycker även Kristdemokraterna, som är mitt parti, att den ska bli svensk lag. Men till skillnad från Vänsterpartiet har vi respekt för att saker och ting måste konsekvensanalyseras och utredas först. Det är därför vi har tillsatt en utredning som just nu sitter och arbetar med detta. Det är klart att man i riksdagen kan bestämma sig för att genomföra detta med en gång utan att titta på vad utredningen kommer fram till. Jag förstår att det är det som Jens Holm vill. Men det är inte så svensk parlamentarism och svensk demokrati är uppbyggd. Först gör vi en utredning, konsekvensanalyserar, tittar på resultatet och låter många komma till tals i en remissomgång. Sedan går vi till beslut. Det är den vanliga ordningen. Den har jag respekt för, och så tänker jag gå till väga också i den här frågan.

Barnperspektivet visade vi i allra grad från Alliansen när vi tillsatte utredningen. Jens Holm, som har kunnat påverka regeringspolitiken långt tidigare, har aldrig tillsatt någon utredning för att titta på frågan.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2013/14:511 om stödet till svensk idrott

Anf. 29 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M):

Fru talman! Gunilla Carlsson har frågat mig vad jag tänker göra för att möjliggöra för fler att ta del av en aktiv fritid i form av idrottsaktiviteter.

Låt mig börja med att vara tydlig med att jag till fullo delar interpellantens oro över att alltför få barn och unga idrottar. Alla människors

möjlighet att utöva idrott och motion har länge varit central för statens stöd till idrotten, och 2009 skrev vi också in barnrättsperspektivet i idrottspolitikerna.

Riksidrottsförbundets egna undersökningar av kostnaderna för barns idrottande avseende tio av de vanligaste idrotterna visar att den genomsnittliga totalkostnaden 2009 låg på 5 128 kronor. I motsvarande undersökning för 2003 låg kostnaden på 4 510 kronor – en kostnadsökning som är något större än ökningen av konsumentprisindex för den perioden. Nu är det alltid vanskligt att jämföra siffror, men under perioden 2002–2008 mer än fördubblades det statliga stödet till idrotten.

Min poäng med just denna sifferexercis är att det inte är självklart att ett ökat statligt stöd med automatik medför att familjernas kostnader för barnens idrottande minskar. Jag tror att det är väl så viktigt att studera hur idrottens föreningar och förbund själva agerar för att göra det möjligt för barn från socioekonomiskt utsatta familjer att delta i verksamheten.

Mot bakgrund av detta gav regeringen i december förra året Centrum för idrottsforskning i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av i vilken utsträckning idrottsrörelsen gör det möjligt för alla människor att utöva idrott och motion. Analysen ska i första hand omfatta frågan om idrottsrörelsen når olika grupper i befolkningen utifrån till exempel ålder, kön, sexuell läggning, socioekonomiska förhållanden, geografisk hemvist, funktionsnedsättning och utländsk bakgrund. Centrum för idrottsforskning ska särskilt analysera utifrån vilka kriterier och synsätt olika delar av idrottsrörelsen väljer att fastställa nivån på sina medlems- och träningsavgifter.

Centrum för idrottsforskning ska peka på goda exempel samt belysa metoder och arbetssätt inom idrottsrörelsen som bidrar till att få fler människor att utöva idrott och motion. Resultatet ska redovisas i maj 2015. Jag ser fram emot att få ta del av detta.

Som interpellanten känner till träder nu den 1 juli förändringar i socialtjänstlagen i kraft. De syftar till att förbättra möjligheterna för barn i ekonomiskt utsatta familjer att delta i organiserade fritidsaktiviteter i samma utsträckning som andra barn. Hushåll med barn i årskurs 4–9 ska ha rätt till ersättning från socialnämnden för kostnader för barnets deltagande i fritidsaktiviteter om hushållet vid ansökan har försörjningsstöd och har haft försörjningsstöd under minst sex månader den senaste tolv-månadersperioden. Det är regeringens sätt att ta ansvar för att en utsatt grupp i samhället ges bättre möjlighet att delta i fritidsaktiviteter. Jag hoppas att idrotten och det övriga föreningslivet kan svara upp mot detta.

När det gäller barns deltagande i idrott är det inte enbart familjens kostnader som är avgörande. Lika viktigt kan övriga krav och förväntningar på föräldrarna vara och inte minst att det överhuvudtaget finns ett fungerande och inkluderande föreningsliv i närområdet. Här har den samlade idrottsrörelsen en verklig utmaning, och Riksidrottsförbundet har sedan några år stor frihet att använda det statliga stödet på drygt 1,7 miljarder kronor för att ta sig an utmaningen. Det är en utmaning som måste tas. Det handlar i grund och botten om att förverkliga såväl statens idrottspolitik som Riksidrottsförbundets egen vision om allas rätt att få vara med.

Det omfattande stödet till svensk idrott, friheten att använda detta stöd på bästa sätt och införandet av barnrättsperspektivet är, tillsammans med de årliga uppdragen till Centrum för idrottsforskning och den snart införda fritidspengen, regeringens bidrag för att möjliggöra för fler att ta del av en aktiv fritid i form av idrottsaktiviteter.

Anf. 30 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Jag vill tacka idrottsministern för svaret. Det är glädjande att höra att ministern delar den oro som jag lyfter fram i min interpellation om att alltför få barn och unga idrottar. Även om många av våra barn och unga idrottar ökar klyftorna, och fler barn ställs utanför.

I svaret lyfter ministern också fram hur anslagsförändringarna har sett ut under de senaste dryga tio åren. Det var främst den socialdemokratiska satsningen Handslaget som gjorde att idrottsrörelsen fick ett ökat anslag 2002. Jag är glad över att den sittande regeringen fortsatte med det, men nu kallas det för Idrottslyftet. En annan förändring var att pengarna som gick från Svenska Spel till idrotten flyttades över till ett anslag.

Sedan har resurserna dock uteblivit. Det har inte varit några uppräknings sedan 2009. Och det ser vi nu konsekvenserna av. Svensk idrottsrörelse lyfter själva fram det. Just nu håller de på med en kampanj som heter Låt alla idrotta.

Precis som idrottsministern sade i svaret har kostnaderna för att vara medlem och att vara aktiv ökat genom åren. Det har blivit allt tuffare för idrottsföreningarna att finnas lokalt. Ministern lyfter också fram i sitt svar hur viktigt det är att den lokala idrottsföreningen finns närvarande och också aktivt jobbar mot barn och unga i närområdet.

Ministern har även gett ett uppdrag till Centrum för idrottsforskning att titta på hur man når ut. Det är naturligtvis alltid en utmaning att titta på hur man når ut till dem som inte finns med, men det handlar också om resurser. Det är klart att om idrottsföreningarna inte har möjlighet att vara verksamma i ett område är det också mycket svårare att få fler barn och unga att vara med.

Den största delen av dem som är aktiva i idrottsrörelsen är det på frivillig basis – som ledare, aktiva föräldrar i föräldraföreningar och annat. Men möjligheten att vara med lokalt, att jobba ute i skolorna, att finnas på ett kansli och annat har man inte. Vi socialdemokrater har sett det, och vi har också lyssnat på idrottsrörelsen och sagt att vi behöver förstärka här. Därför har vi valt att lägga närmare 300 miljoner extra till svensk idrott. 272 miljoner går till idrotten, men resterande går till Svenskt Friidrottsliv. Vi ser det nämligen inte som en kostnad utan som en investering för framtiden.

Därför blir jag orolig när jag läser en intervju med ministern i Svenska Dagbladet där hon pekar på att idrottsföreningarna bara vill ha pengar, att det kostar och att de vill ha våra skattepengar. Vi socialdemokrater ser det som en investering. Vi tror att det är bra för samhället och för framtiden om vi ser till att barn och unga har en aktiv fritid.

Min fråga blir återigen: Idrottsministern delar min oro, men vad är hon beredd att göra? Förslagen i svaret gör mig inte speciellt trygg. Det behövs något mer.

Fru talman! Naturligtvis delar vi oron. Men innan jag kommer in på vad vi gör, vad vi har gjort och vad vi vill göra vill jag ta upp något som Gunilla Carlsson skriver i interpellationen, nämligen hur klyftorna ökar.

Svar på
interpellationer

Det finns olika sätt att räkna på det. Jag vet inte riktigt vad Gunilla Carlsson menar med klassklyftor, men om vi talar om ekonomiska skillnader har hon sannolikt fel. I till exempel en artikel publicerad i Svenska Dagbladet häromdagen signerad Stefan Fölster, som jag tror att Gunilla Carlsson väl känner till, står det att Sveriges fattiga – om man kan tala om det – har fått det största inkomstlyftet i Europeiska unionen. ”Sveriges låginkomsttagare har fått stora inkomstlyft och förmögenhetsskillnaderna är historiskt sett låga. Spridningen av löner och disponibla inkomster är oförändrad under senare år.”

Det finns också siffror från OECD – man kan tolka det på olika sätt – som visar att skillnaderna mellan högst och lägst snarare var större under den socialdemokratiska regeringen, före 2006, och att med Alliansens politik har skillnaderna faktiskt minskat. Det tycker jag att vi ska ha med oss i det här. Jag tycker inte att Gunilla Carlsson ska påstå att stora inkomstskillnader skulle vara orsaken till att en del barn och ungdomar väljer att inte idrotta. Jag tror nämligen att problemen ligger på ett helt annat område.

Om vi ska tala om pengar nämnde Gunilla Carlsson Handslaget. Vi tycker också att det var bra. Det var 100 miljoner, tror jag, när det infördes 2002. I dag är det 500 miljoner.

År 2000, för ungefär 14 år sedan, hade idrottsrörelsen, Riksidrottsförbundet, 687 miljoner kronor. I dag har de drygt 1,7 miljarder plus det som satsas ute i kommunerna plus mycket av det som också går som sponsring direkt till idrotterna – även om det gäller de större idrotterna. Jag tror att 70 procent av alla sponsringsmedel går in i idrotten.

Vi kan dock se att det finns problem som vi behöver jobba med. Därför är Centrum för idrottsforskning rapporter användbara för oss alla. Det gäller inte bara när de i den senaste rapporten talar om etiken och lite om oron för hur det ibland fungerar i föreningslivet, även med kriminell infiltration, utan de går också in på djupet och tittar på fördelningen av till exempel LOK-stödet.

Trots mer pengar har man ändå tappat medlemmar. Och de som förefaller idrotta mindre är flickor med invandrabakgrund och flickor över huvud taget, som gärna vill vara med och idrotta men kanske inte känner för att tävla. Idrotten måste vara öppen också för dem.

Jag nämnde barnperspektivet, och det är en fråga som debatteras både inom idrottsvärlden och också utanför. Man ser ju att med tidiga elitsatsningar riskerar många barn och unga att skrämmas bort som annars skulle ha hittat den glädje i idrotten som vi vill att de ska hitta. Man ska inte toppa lagen när barn är sex åtta år dels för att det inte är bra för dem själva, dels för att man inte får fram de stjärnor som man tror sig kunna få fram.

Just dessa rapporter och den dialog som vi har med idrottsrörelsen och som också många landslagsläkare tar upp är väldigt viktiga för att vi ska komma åt det som vi vill komma åt. Jag tror ändå att tre av fyra tio-till tolvåringar ofta idrottar i en förening, men många väljer att idrotta

utanför föreningslivet. Hur ser det ut där? Hur kan vi stödja också den formen av idrott? Idrottsrörelsen är viktig, inte bara för att den når så många utan också för att den står för en demokratisk fostran.

Anf. 32 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Jag har inte varit emot dessa studier. Jag tycker absolut att det är jättebra att man gör dem. Man ska ha så mycket underlag som det bara är möjligt. Sedan är det idrottsrörelsen som har ett eget ansvar för att fördela de resurser som vi beslutar att den ska få.

Du sade själv i ditt svar att man alltid får fundera över detta med siffror. Den här ökningen skedde ju inte under alliansregeringens tid. Man har också ändrat på själva anslagsfördelningen. Pengarna har betalats ut direkt som anslag i stället för, som tidigare, att man fick dem från Svenska Spel. Det har ju inte varit någon jättestor ökning. Handslagets 100 miljoner ökade allteftersom. Så man får akta sig för att ge en bild av att alliansregeringen har satsat jättemycket på idrotten, för det är inte sant.

Från och med 2009 har utvecklingen av anslaget stått stilla. Det är faktiskt kulturministern som har ansvar för idrottsfrågorna. Under åren 2009–2014 har idrottsrörelsen inte fått några ökade anslag. Kostnadsutvecklingen har däremot inte stått stilla, utan kostnaderna har ökat. Det gör att idrotten har fått mindre resurser för att genomföra bra verksamhet.

Det är därför som jag och idrotten själv lyfter fram den här frågan. Man vet att idrottsrörelsen har en jätteviktig funktion i samhället. Den står för en demokratisk fostran, men den har också i uppdrag att se till att barn och unga får röra på sig, vara med i lagidrott och annat.

Sedan håller jag med om det som ministern säger om elitänkandet. Man ska kunna vara med fast man inte vill tävla. Det är jätteviktigt. Det anser idrottsrörelsen också. Den frågan måste den alltid jobba med.

Men till syvende och sist handlar det om vilka resurser som man ger till idrottsrörelsen, och vad är det för syn man har? Har man den synen att idrotten bara vill åt våra skattepengar, ja, då säger jag att jag är med och betalar skatt och det gör du också, kulturministern. Jag hoppas att du tycker att det är en investering för framtiden att vi ser till att våra barn och unga har möjlighet att vara aktiva i en idrottsförening.

Vi ser också att man är mer aktiv i de områden där människor har höga inkomster. Så det är klart att det hänger ihop med vad man har för ekonomiska resurser. Det hänger också ihop med att föreningarna har möjlighet att ha anställda personer eller personer som jobbar som idrottsledare på fritiden. De är otroligt viktiga. De drar in enorma resurser genom att lägga ned frivilligt arbete.

Men ska vi få bukt med att nå de grupper som inte deltar i dag måste vi jobba på att få in dem. Fler killar än tjejer är med, speciellt i vissa idrotter. Tjejer slutar också med idrott tidigare. Det är klart att man måste titta på vad det är som gör att den effekten uppstår. Däremot är tjejer ofta med och tränar på gym och har kanske höga kostnader för det, om de har råd att göra det. Där kan föreningslivet också gå in.

En annan fråga som idrottsrörelsen lyfter fram är att man inte ser föreningarna och deras styrka, utan de jämförs med företag. Detta är också att slå undan fötterna för föreningslivet, som jag tycker att vi ska värna och vara stolta över i Sverige.

Fru talman! Jag är glad över att Gunilla Carlsson tog upp Svenska Spel. Vi gick idrottsrörelsen till mötes när den önskade att vi skulle avsluta kopplingen till Svenska Spel. Man visste inte hur spelandet skulle se ut, och det finns också en moralisk dimension i detta. Man kanske inte vill bli förknippad med de snabba spelen som i viss utsträckning också kan vara beroendeframkallande.

Återigen: Nu är vi tillbaka till detta med pengar. Historiskt sett har idrottsrörelsen mer pengar än någonsin. Gunilla Carlsson talar om ekonomiska resurser. Jag hoppas att Gunilla Carlsson också hörde vad jag sade om att inkomstskillnaderna i Sverige är historiskt låga, men att det naturligtvis finns människor som inte alltid har resurser. Fritidspengen är därför utmärkt och ska komma precis de barnen till godo. Dessutom är det bättre med fritidspeng, för då kan barnen själva välja idrott i stället för att de styrs direkt in i till exempel Riksidrottsförbundet, om det är det som är Gunilla Carlssons avsikt.

Dessutom betyder det här att väldigt mycket mer pengar kommer till barnen – 3 000 kronor per barn och år. Det är väldigt mycket mer än de 300 miljoner som Gunilla Carlsson vill satsa.

Sedan handlar det också om disponibla medel. Trots allt ligger sysselsättningen väldigt högt i Sverige. Alla som arbetar har fått ta del av skattesänkningarna. Jag gjorde en beräkning och kom fram till att enbart det senaste femte jobbskatteavdraget, som Socialdemokraterna motvilligt anslöt sig till, räcker till exempel till avgiften för två barn i musikskola eller i en idrottsförening. Detta betyder otroligt mycket för människors frihet att själva kunna välja aktiviteter för sina barn.

Vad kan man göra ytterligare? Det finns nog många barn, ungdomar – det är där som man tappar, jag talade om oron för elittänkande bland barn – och framför allt invandrarkvinnor som inte väljer att fortsätta. Inriktningen på tävlandet passar inte alla.

I Riksidrottsförbundets egna undersökningar har man frågat vilka som vill bli ledare i en idrottsförening. De som oftast får den frågan är svenskfödda killar. De som väldigt sällan får frågan är flickor med invandrarbakgrund, och den senare gruppen vill väldigt gärna ha ett sådant uppdrag. Här finns mycket att arbeta med, och det har vi också diskuterat med Riksidrottsförbundet. Det kan handla om motivation för att få fler flickor att fortsätta att idrotta högre upp i åldrarna – precis det som Idrottslyftet syftar till.

Pröva-på-dagar i skolan är otroligt viktigt. Medierna skildrar oftast bara de stora evenemangen. Nu kommer vi att leva med fotbollen under en månad framåt, och det är roligt för väldigt många. Men det finns ett sjuttioal idrotter enbart inom Riksidrottsförbundet. Många av idrotterna får aldrig en chans att synas, om de inte kommer till skolorna. Det finns många intressanta exempel på hur fäktning, orientering, taekwondo och många andra idrotter får en chans att visa upp sig skolan och också kanske blir ett alternativ för barn som inte riktigt känner sig hemma inom fotbollen eller i olika lagidrotter. Det är en utveckling som jag absolut vill fortsätta att driva.

Svar på
interpellationer

Anf. 34 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S):

Fru talman! Många av de delar som idrottsministern lyfter fram är också det som Riksidrottsförbundet och specialförbunden jobbar med. Det är precis de frågor som man diskuterar ute i de lokala föreningarna. Hur ska vi nå ut, och hur ska vi hitta fler ledare? Dessa frågor är jätteviktiga, men det som ändå gör mig förbryllad är att kulturministern – eller idrottsministern – delar oron, men hon är inte lyhörd för vad idrottsrörelsen efterfrågar. Man efterfrågar ju resurser för att kunna åstadkomma en del av detta.

Hur ska man kunna pröva på olika idrotter? Vem ska komma ut till skolorna och visa upp sig? Det kanske behövs en organisation även i föreningen för att den ska ha sådana möjligheter. Då behövs det också resurser.

Vi som parti har lyft fram extratjänster i stället för fas 3. Vi vill se till att människor kommer ut och får göra ett riktigt arbete. Låt människor komma ut i föreningslivet via dessa extratjänster så att man kan möjliggöra för fler att pröva på olika idrotter ute i skolorna. Det får ju inte människor i fas 3. Man får inte lov att göra ett riktigt jobb. Men detta är ett sätt.

Sedan talar kulturministern om fritidspengen. Där finns det en skillnad när det gäller hur vi ser på det. Redan på 1940-talet lämnade vi välgörenhetspolitiken och började tala om en generell välfärd. Det handlar om att se till att alla barn har möjlighet. Vi säger nej till fritidspengen. Vi vill att man i stället ska höja riksnormen för försörjningsstöd. Då behöver man inte peka ut de barn som inte har möjlighet.

I dag har man fått kritik: Hur ska man kunna hålla sekretessen när det gäller fritidspengen när det är föreningarna som ska skicka underlag för att barnen ska få del av resurserna? Det är ett synsätt där man menar att föräldrarna inte kan ta det ansvaret.

Anf. 35 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJE-ROTH (M):

Fru talman! Jag tror inte att en del av de bekymmer som vi båda ser skulle bero på att Riksidrottsförbundet har för låga anslag. Det är inte det som är skälet till att en del flickor väljer att hoppa av. Idrottandet är väldigt starkt, inte minst bland barnen, men vi behöver bredda det och få in också barn som kanske inte gillar att tävla.

Gunilla Carlsson i Hisings Backa talar om Friluftsförbundet, och jag talar ofta om scoutrörelsen. Jag tror att det är två viktiga ingångar.

Många barn är stillasittande och ökar i vikt. Det finns naturligtvis olika skäl till detta. Stillasittande kan vara en, att man inte har hittat sin idrott eller att det inte fungerar i närmiljön. Därför är det viktigt med det uppdrag som vi har gett till den nya Arkitekturutredningen: att se hur man kan ha bra utemiljöer för barn och unga så att de kan cykla eller gå till skolan utan att behöva skjutas av föräldrar i bil eller ta buss för att det ska vara tryggt. Jag tror att vardagsmotionen är väl så viktig för att vi ska må bra, vid sidan av det som idrottsrörelsen gör och ofta gör bra.

Att det finns bekymmer vet vi. Det kommer vi att få anledning att diskutera bland annat i Almedalen.

Jag vill avsluta med något som också har att göra med vår hälsa. I rapporten *Statens stöd till idrotten* står det så här: "Enligt Statens folkhäl-

soinstitut skulle det svenska folkets hälsa förbättras avsevärt (och sjukvårdskostnaderna minska drastiskt) om alla följde rådet att ägna sig åt minst en halvtimmes motion varje dag, exempelvis i form av en rask promenad.” Här har vi ett verkligt samhällsproblem som jag egentligen tycker är större än detta med idrotten, för tre av fyra barn idrottar i föreningslivet, och många gör det faktiskt utanför även om vi vill att alla ska göra det.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellation 2013/14:507 om alternativ till Förbifart Stockholm

Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jens Holm har frågat mig om jag avser att påbörja bygget av Förbifart Stockholm innan det slutgiltiga godkännandet från miljödomstolen och andra rättsliga instanser kommit, vilka delar av Förbifart Stockholm jag bedömer inte omfattas av prövning enligt annan lagstiftning än väglagen, hur mycket av intäkterna från trängselskatten i närtid, alltså 2014–2018, som jag avser att använda till kollektivtrafik och utbyggd cykeltrafik och om jag avser att skrota planerna på Förbifart Stockholm och i stället lägga alla pengar på utbyggd kollektivtrafik och cykel- och gånginfrastruktur.

Regeringen har möjliggjort en byggstart för Förbifart Stockholm genom beslut i den fysiska planeringsprocessen och genom den ekonomiska planeringen. Regeringen beslutade 2009 om tillåtlighet enligt 17 kap. miljöbalken för en utbyggnad av Förbifart Stockholm. När regeringen har beslutat att tillåta en verksamhet är frågan om tillåtlighet avgjord, och den ingår inte i efterföljande tillståndsprövningar enligt miljöbalken. Frågan om att säga ja eller nej till förbifarten har besvarats av regeringen i och med tillåtlighetsbeslutet och kan därmed inte prövas av mark- och miljödomstolen, som ska pröva de delar av projektet som kräver tillstånd enligt miljöbalken. Domstolen ska också pröva överklagandena när det gäller de detaljplaner som ändrats för att inrymma förbifarten. Den 15 maj i år beslutade regeringen att avslå alla överklaganden avseende den arbetsplan som Trafikverket fastställt enligt väglagen. Regeringen har således avslutat sin prövning av Förbifart Stockholm.

De delar av projektet som kan påbörjas redan nu, när arbetsplanen vunnit laga kraft, är så pass stora att det finns fördelar med att påbörja dem så snabbt som möjligt.

Beträffande satsningar på kollektivtrafik kan nämnas att 2013 års Stockholmsförhandling resulterat i att 9 miljarder kronor av den totala satsningen på tunnelbanan i Stockholm finansieras genom trängselskatt. Jag vill också påminna om att förbifarten möjliggör ny kollektivtrafik i form av busslinjer.

Jens Holm tycks anse att Förbifart Stockholm är en intern angelägenhet för Stockholmsregionen. Men projektet handlar om E4, en av vårt lands kanske viktigaste Europavägar. Den ingår i det transeuropeiska nät där vi ingått internationella överenskommelser om bland annat god framkomlighet. Jag tvivlar på att de bilister som använder Essingeleden i

rusningstrafik tycker att framkomligheten är god. Därför är det lätt för mig att svara nej på den sista frågan: Jag tänker inte skrota planerna på Förbifart Stockholm.

Att leda biltrafik som i dag går genom Stockholm runt staden är inte bara en viktig investering som lägger grund för tillväxt, bostadsbyggande och utveckling. Det är också en viktig insats för att minska trängsel, restider och utsläpp och förbättra livskvaliteten för en hel region. Opinionsmätning efter opinionsmätning visar att invånarna i Stockholmsregionen står bakom Förbifarten. Jens Holm visar snarare att Vänsterpartiet inte står bakom stockholmarna.

Anf. 37 JENS HOLM (V):

Herr talman! Kära åhörare! Förbifart Stockholm kommer, om den blir av, att bli en sexfilig motorväg i en tunnel som är ungefär två mil lång. Troligen är det Sveriges dyraste motorvägsbygge någonsin. Slutnotan vet vi inte i dag vad den landar på, men man kan uppskatta den till någonsans runt 45 miljarder kronor om man räknar med räntor.

Förbifart Stockholm avvisas med all rätt av vår expertmyndighet Naturvårdsverket. Byggs förbifarten riskerar vi att inte kunna uppnå våra klimatmål. Utsläppen kommer att öka i takt med att trafiken och resandet på Förbifart Stockholm ökar. Dessutom skulle jag inte vilja vara invånare i Skärholmen eller trakten kring norra Järva, där Förbifart Stockholm läggs i ytläge. Man får alltså en sexfilig motorväg precis utanför fönstret.

Dessutom är frågan om höga partikelnivåer inte löst för den långa tunnel som Förbifart Stockholm ska ledas i. Det handlar om små partiklar, smuttsaker, som rivs upp av till exempel dubbdäck som kör på asfalt. Nivåerna av partiklar kommer att vara extremt höga, särskilt vintertid, i Förbifart Stockholms tunnlar.

Jag har ställt den här interpellationen till infrastrukturministern för att jag studsade till en smula då jag läste hennes pressmeddelande från den 15 maj i år. I rubriken på det pressmeddelandet sade man att Förbifart Stockholm kan byggas redan i sommar.

Jag har ställt flera frågor i den här interpellationen, men en av mina frågor handlar just om detta. Vad exakt, Catharina Elmsäter-Svärd, är det ni ska börja bygga redan i sommar? Det borde du kunna svara på, för sommaren är redan här, såvitt jag kan se på vädret och annat.

Jag tycker att den frågan är väldigt relevant, eftersom stora delar av Förbifart Stockholm inte har godkänts av mark- och miljödomstolen. Mark- och miljödomstolen i Nacka ska granska förbifarten utifrån miljöbalken. Det handlar bland annat om de hamnar som ska byggas upp och om grundvattenbortforslingen i och med det bygget. Det handlar också om granskningar av åtminstone tolv detaljplaner som rör Förbifart Stockholm, som inte är godkända av mark- och miljödomstolen.

Mark- och miljödomstolen säger att man kanske kan komma med ett utlåtande i slutet av det här året. Då undrar jag, Catharina Elmsäter-Svärd: Varför föregå den rättsliga processen? Det är väl inte praxis i Sverige när man drar i gång så här stora byggen? Vad exakt är det ni ska börja bygga i sommar?

Sedan vill jag vända mig mot det här med opinionsundersökningar. Det är rätt löjligt. Man kan ställa frågan så här: Vill ni ha mer utbyggd kollektivtrafik, eller vill ni ha en sexfilig motorväg? Vad väljer folk då?

Då vill de ha en mer utbyggd kollektivtrafik. Det beror helt på hur man ställer frågan.

Du säger att Förbifart Stockholm möjliggör för nya busslinjer. Såvitt jag vet har man inte planerat en enda meter med busskörfält i Förbifart Stockholm. Om människor som åker buss från Skärholmen till norra Järva vill kliva av mitt på vägen måste de upp ur de där tunnarna och sedan ned igen, för ingen kan kliva av i tunneln. Hur ska det egentligen fungera?

Anf. 38 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag kan göra en sak klar för alla som lyssnar på den här debatten eller som sedan läser i protokollet. Det är väldigt tydligt att Vänsterpartiet och Jens Holm är emot förbifarten lika mycket som jag och alliansregeringen är för förbifarten. I det här läget handlar det uppenbarligen inte om att vi ska försöka övertyga varandra. Vi lär ha kvar våra ståndpunkter.

Jag tänker på perspektivet om förbifarten blir klar. Jag tycker att det är tillräckligt oroväckande.

Den som sitter på järnvägen in mot Stockholms central vet att det är en enorm flaskhals. Man bara väntar på att Citybanan ska bli färdig, så att vi kan påbörja till exempel renoveringen av Söderströmsbroarna och få mer kapacitet. Man förstår då att förbifarten egentligen är vägens motsvarighet till Citybanan för järnvägen.

I dag har vi Essingeleden. Det är en otrolig flaskhals. Det är en enorm kapacitetsbrist. Leden byggdes för oerhört länge sedan. Det är en vägsträcka som inte är en lokalgata för Stockholm, inte ens en gång för Stockholmsregionen. Det handlar om en nationell väg för hela landet.

Händer det någonting på Essingeleden blir det en infarkt för hela Stockholmsregionen. Därför blir förbifarten den del som gör att vi bland annat inom en nära tid kan åstadkomma de renoveringar som behöver göras på Essingeleden. Men man bör också se det här i ett mycket större sammanhang.

I Stockholmsområdet – det kan jag berätta för den som kanske inte känner till alla dess delar – pågår en hel del vägbyggen. Det handlar om att skapa nya miljöer och bättre förutsättningar, både kultur- och miljömässigt, och att skapa nya ytor för promenadstaden, cykelstaden och kanske cykelregionen. Norra länken, som snart är klar, ska vara en del tillsammans med Essingeleden för att sedan kopplas ihop med Södra länken och till och med, herr talman, på sikt kanske en östlig förbindelse. Vi får en inre ring för staden.

Vi kan sedan ta nästa perspektiv med Norrortsleden, som blev klar för inte så många år sedan. Den kopplas ihop med förbifarten och den kommande Södertörnsleden. Då blir det som en stor yttre ring.

Det här är någonting som ska vara med och bidra till att vi får en bättre rörlighet och knyter ihop hela Stockholmsregionen. Jag själv, som är från Södertälje, vet behovet av att knyta ihop regionen med de norra delarna. Då är all infrastruktur viktig. Det är det som ger förutsättningar för att alla som vill ha jobb och kan få jobb i Stockholmsregionen också ska kunna få en bostad. Vi tänker att vi kopplar ihop infrastruktur, kollektivtrafik, inte minst tunnelbana, med bostadsbyggande. Då måste man se förbifarten i ett mycket större perspektiv.

Prot. 2013/14:125
13 juni

Svar på
interpellationer

Det är helt riktigt att jag, precis som Jens Holm sade, i glädje och kanske av lycka över att regeringen gjort så mycket som den kan göra i det här läget för att förbereda för förbifarten att komma i gång på allvar säger: Man kan göra det som är möjligt kopplat till väglagen. Sedan är det som Jens Holm säger helt korrekt. De delar som handlar om grundvatten och andra tunnelarbeten som ska vara enligt miljöbalken kommer att tas upp under hösten. Det handlar inte om villkoren *om*, utan om villkoren för *hur* man ska göra. Det har jag naturligtvis full respekt för.

Anf. 39 JENS HOLM (V):

Herr talman! Nej, du, Catharina Elmsäter-Svärd, jag har två inlägg kvar. Jag kommer att fortsätta att fråga: Vad exakt är det som ska börja byggas redan i sommar av Förbifart Stockholm?

Den 15 maj i år gick du ut med ett pressmeddelande där du lovade att Förbifart Stockholm skulle börja byggas. Du säger så här: ”de delar av vägbygget som inte kräver tillstånd enligt annan lagstiftning än väglagen”.

Du har kommunicerat ut det här till hela pressen. Då kan du väl fortsätta att berätta, för jag förstår inte det, och väldigt många andra förstår inte. Var är det man ska börja gräva? Var ska man börja asfaltera? Var någonstans ska man börja med bygget av Förbifart Stockholm?

Jag tror, Catharina Elmsäter-Svärd och alla som följer den här debatten, att det faktiskt kan vara så illa att den borgerliga regeringen, eftersom det är valår i år, vill ge sken av att man börjar bygget av Förbifart Stockholm redan nu. Man gör det för att alla vi som är motståndare till Förbifart Stockholm ska ge upp och sluta protestera. Har man väl börjat med någonting är det nämligen ganska svårt att avbryta det.

Du vet mycket väl, Catharina Elmsäter-Svärd, att vi har tolv stycken detaljplaner som fortfarande granskas och att Mark- och miljööverdomstolen fortfarande granskar Förbifart Stockholm utifrån miljöbalken. Praxis i Sverige är att man brukar låta rätten ha sin gång innan man drar i gång sådana här stora byggen. Nu får du faktiskt svara: Vad exakt är det som ska börja byggas?

Sedan pratade du om infarkt. Jag kan berätta rätt mycket om infarkt när man åker kollektivt i den här stan. Det har nog du också varit med om. Människor står som packade sillar vid 16-tiden i tunnelbanan. Man kanske inte ens kommer med tunnelbanevagnen för att det är så många människor. Det är pendeltåg som inte går. Man kanske skulle vilja ta sig från pendeln till den gröna tunnelbanelinjen, men det finns ingen tvärbana, så man måste åka runt jättemycket.

Det som den här regionen behöver, Catharina, är stora satsningar i kollektivtrafiken. Vi behöver mer tunnelbana. Vi behöver bättre pendeltåg. Vi behöver fler tvärförbindelser. Vi behöver bygga ut cykeltrafiken, så att vi får riktiga cykelbanor, inte de livsfarliga cykelfält som är mitt ute i vägen.

Kan vi dessutom kombinera det här med att vi gör det billigare att resa kollektivt kommer fler människor att resa kollektivt. Då behöver vi inte gigantiska motorvägsprojekt, som Förbifart Stockholm. Förbifart Stockholm bygger ju på att vi åker mer och mer bil. Finansieringen bygger också på det. Man ska få in pengar från trängselskatten. Tanken med

trängselskatten var att pengarna skulle gå till kollektivtrafiken. Nu tar ni alla de pengarna till att bygga Förbifart Stockholm i stället.

Nya motorvägar leder till ökad trafik. Ökad trafik leder till ökad trängsel. Ökad trängsel leder till ökade utsläpp. Därför avvisas Förbifart Stockholm av hela miljörörelsen och även av Naturvårdsverket.

Det smarta alternativet är förstås att vi investerar i kollektivtrafiken. Det är ett faktum att bilresandet har gått ned i Stockholmsregionen sedan 2007, 2008. Vi följer en internationell trend som brukar kallas för peak car, nämligen att bilismen kanske har nått sin gräns. Det talar också för att vi inte behöver Förbifart Stockholm.

Vi ska göra det lättare att resa kollektivt, och vi ska göra det lättare för människor att cykla.

Du svarade inte på frågan om kollektivtrafiken i förbifarten. Finns det några bussfiler över huvud taget? Ska människor kliva av bussen mitt i en tunnel, med alla höga partikelhalter och bilar som far förbi i hög fart?

Anf. 40 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Kollektivtrafiken kan köras på väg, och ännu bättre är det naturligtvis om det finns en separat kollektivtrafikfil. Det är helt riktigt inte planerat i förbifarten.

Vi har också hört hur man på landstingets trafikavdelning planerar nya bussförbindelser exempelvis i Södertälje för dem som jobbar i norra sidan av staden. Man är redan i gång med ett trafikupplägg. Det är möjligt med den nya förbifarten.

Alla pengar går till vägar, säger Jens Holm. Nej, jag håller inte riktigt med om det. Det ingicks en tydlig Stockholmsöverenskommelse för ett antal år sedan om vad som ska göras med de pengar som trängselskatten ger. Pengarna ska komma tillbaka till regionen. En tydlig del, som också följer resultatet av folkomröstningen, är att pengarna går till väg – och förbifarten är en stor del.

Den tekniska överenskommelse som finns i Stockholmsöverenskommelsen – Vänsterpartiet valde att inte delta i överenskommelsen, men en tydlig majoritet deltog – innebär att 5 miljarder ska tas från statliga anslag, flyttas över från länsplanen, och då går det att göra mer som annars Stockholms läns landsting skulle ha stått för. Stockholms läns landsting svarar främst för sjukvård och den största delen av kollektivtrafiken. Genom att göra omflyttningen kunde Stockholms läns landsting satsa mer på spårväg i regionen.

I Stockholmsöverenskommelsen ingår också 100-miljardspaketet, där trängselskatten är en viktig del, satsningar på Citybanan. Citybanan är den absolut viktigaste delen för att få bort flaskhalsarna för fjärrtågen, godstågen och pendeltågstrafiken i Stockholm. Vi är rätt överens om att det är bra att Citybanan kommer på plats.

Jag delar Jens Holms uppfattning att i ett Stockholm som växer, inte bara staden utan hela regionen, är det trångt överallt. Det behövs mer av allt – fler bostäder, mer tillgänglighet, fler möjligheter att gå, cykla och åka kollektivt. Det är en av anledningarna till att alliansregeringen, Alliansen i Stockholm, Alliansen i landstinget och alliansföreträdare i andra kommuner har bestämt sig för att gemensamt satsa på fler nya linjer i tunnelbanan. Detta möjliggörs av intäkterna från trängselskatten, det som bilisterna betalar när de åker på våra vägar.

I överenskommelsen ingår det att man ska börja ta ut trängselavgifter på Essingeleden.

Bygger man mer väg blir det mer trafik. Jag motsäger inte den delen. Med en så starkt växande Stockholmsregion, så otroligt många som vill vara här och passera igenom regionen, måste vi fundera över vad vi gör.

För att kunna ta emot tillväxten, som i grunden är bra, bygga bostäder och göra det möjligt att röra sig måste vägar, järnväg och annan kollektivtrafik byggas ut. Därför är förbifarten så viktig. Den minskar sårbarheten.

Jag har tittat på de olika delarna och där arbetet har påbörjats – för att komma tillbaka till en av Jens Holms frågor. Förstudier och annat har pågått under en längre tid. Det sker förberedelser av omläggning av vatten, el och så vidare till exempelvis i Kungens kurva. Sådant kan göras utan att invänta de andra delarna.

Anf. 41 JENS HOLM (V):

Herr talman! De sakerna påbörjades redan före den 15 maj, såvitt jag vet. Inte rullades en massa stora grävskoppor och annat ut efter den 15 maj.

I ärlighetens namn kan Förbifart Stockholm inte byggas innan rätten har haft sin gång. Även ni vill följa denna praxis.

Sedan handlade det om hur man sitter i Södertälje och på andra ställen och planerar. Om vi inte bygger Förbifart Stockholm, Catharina Elmsäter-Svärd, tänk vad bra det vore för Södertälje om vi kunde öka kapaciteten på pendeltågen. Tänk vad bra det vore för dem som åker pendeltåg om det kunde finnas en tvärlinje från pendeln som kan kopplas till den gröna linjen eller den röda linjen.

För 45 miljarder kronor, som blir prislappen för Förbifart Stockholm, vilket är lågt räknat, kan man bygga ut kollektivtrafiken otroligt mycket. Det är vad vi i Vänsterpartiet vill. Det ska kombineras med att satsa på att människor kan cykla och gå mer.

Om en motorväg byggs blir det, precis som Catharina Elmsäter-Svärd tillstår, ökad trafik. Stockholm klarar inte mer trafik. Det är inte vad som behövs. Klimatet och miljön klarar inte heller av det. Därför ska inte Förbifart Stockholm byggas.

Sedan var det frågan om trängselskatten. Sedan 2006 har ni inte använt en enda krona från intäkterna av trängselskatten till kollektivtrafiken. Om ni kan motsäga det, gör det gärna här och nu. Av de drygt 2 miljarder kronor som hittills har kommit in från trängselskatten har inte en enda spänn gått till kollektivtrafiken. De har gått till nya vägar och främst till projektering av Förbifart Stockholm. Det är upprörande, och det är ett svek mot alla stockholmare som röstade för trängselskatten.

Herr talman! Jag vill tacka så mycket för debatten. Det här är en fråga som vi kommer att fortsätta att diskutera framöver.

Anf. 42 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (M):

Herr talman! Jag vill tacka Jens Holm. Jag blev mycket glad när jag fick interpellationen om förbifarten. Jag får många interpellationer, men den här debatten såg jag verkligen fram emot. Frågan är så betydande och avgörande.

Jens Holm har helt rätt i att frågan om förbifarten kommer att vara helt avgörande i valet, men jag tror att den kommer att vara ännu mer avgörande för hur Stockholm i fortsättningen ska utvecklas, växa och ta emot alla de människor som vill bo, verka och leva här.

Det handlar inte bara om Stockholm, det handlar inte ens om Södertälje eller Norrtälje, utan det handlar om hela Mälardalen och hela Sve-
rige.

Jag träffade företagare i Luleå och bad dem nämna några viktiga in-
frastruktursatsningar. Då nämnde de, bland annat, Hamnbanan Göteborg,
och de nämnde också Förbifart Stockholm. Det kanske låter som en
lokalgata, men det är en nationell väg som knyter ihop människor, jobb
och förutsättningar. Trängselskatterna möjliggör att vi kan få både väg
och kollektivtrafik. I Stockholmsöverenskommelsen används en del av
länsplanen och en del av den nationella planen. Det ger förutsättningar
att investera i Citybanan, som är så viktig för järnvägen och pendeltågen
i Stockholm, och ny spårvagn i Stockholm. I överenskommelsen om
trängselskatt från 2013 har 9 miljarder avsatts för satsningar på tunnel-
banan. Men det är klart att det kostar mycket att bygga väg också.

Allt detta görs för att hela Stockholmsregionen ska utvecklas och
 fungera. Jag hoppas verkligen, herr talman, att det blir ett avgörande i
valet. Jag är bekymrad över att det i dag finns en splittrad opposition som
inte har bestämt sig. Men väljarna behöver inte fundera. Med en allians-
regering blir det en förbifart.

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Konstitutionsutskottets betänkanden

2013/14:KU42 Olovlig hantering av avkodningsutrustning

2013/14:KU43 Verksamhetsredogörelser för riksdagens nämnder

2013/14:KU46 Översyn av riksdagsordningen och En utvecklad budget-
process

2013/14:KU47 Uppskov till 2014/15 års riksmöte med behandlingen av
vissa ärenden

Försvarsutskottets betänkande

2013/14:FöU12 Försvarmaktens förmåga till uthålliga insatser

Kulturutskottets betänkanden

2013/14:KrU9 Fokus på unga

2013/14:KrU10 Kyrkoantikvarisk ersättning och övriga kulturarvsfrågor

2013/14:KrU11 Lättare att läsa

Utbildningsutskottets betänkande

2013/14:UbU22 Fristående skolor samt tillsyn och information om sko-
lan

Prot. 2013/14:125
13 juni

---

12 § Anmälan om fråga för skriftligt svar

Följande fråga för skriftligt svar hade framställts:

den 12 juni

2013/14:677 Tilläggsbeloppet för elever i behov av särskilt stöd
av *Agneta Luttröpp* (MP)
till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

13 § Kammaren åtskildes kl. 11.28.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdets början till och med 9 §
anf. 35 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

CLAES MÅRTENSSON

/Eva-Lena Ekman

1 § Anmälan om ny riksdagsledamot	1
2 § Anmälan om kompletteringsval.....	1
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
4 § Ärenden för förnyad bordläggning	4
5 § Svar på interpellation 2013/14:486 om minskad köttkonsumtion	4
Anf. 1 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	4
Anf. 2 JENS HOLM (V)	5
Anf. 3 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	6
Anf. 4 JENS HOLM (V)	6
Anf. 5 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	7
Anf. 6 JENS HOLM (V)	8
Anf. 7 Landsbygdsminister ESKIL ERLANDSSON (C).....	9
6 § Svar på interpellation 2013/14:509 om långa handläggningstider för vapenlicens.....	9
Anf. 8 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	9
Anf. 9 ISAK FROM (S)	10
Anf. 10 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	11
Anf. 11 ISAK FROM (S)	12
Anf. 12 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	12
Anf. 13 ISAK FROM (S)	13
Anf. 14 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	14
7 § Svar på interpellation 2013/14:522 om regionalisering av åklagare i Västerbottens län.....	15
Anf. 15 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	15
Anf. 16 KATARINA KÖHLER (S)	16
Anf. 17 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	17
Anf. 18 KATARINA KÖHLER (S)	18
Anf. 19 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	18
Anf. 20 KATARINA KÖHLER (S)	19
Anf. 21 Justitieminister BEATRICE ASK (M).....	20
8 § Svar på interpellation 2013/14:495 om socialtjänstens arbete med utsatta barn	21
Anf. 22 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	21
Anf. 23 JENS HOLM (V)	22
Anf. 24 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	22
Anf. 25 JENS HOLM (V)	23
Anf. 26 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	24
Anf. 27 JENS HOLM (V)	25
Anf. 28 Statsrådet MARIA LARSSON (KD)	26
9 § Svar på interpellation 2013/14:511 om stödet till svensk idrott.....	26
Anf. 29 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSON LILJEROTH (M).....	26
Anf. 30 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	28

Anf. 31 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSONN LILJEROTH (M)	29
Anf. 32 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	30
Anf. 33 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSONN LILJEROTH (M)	31
Anf. 34 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (S)	32
Anf. 35 Kultur- och idrottsminister LENA ADELSONN LILJEROTH (M)	32
10 § Svar på interpellation 2013/14:507 om alternativ till Förbifart Stockholm	33
Anf. 36 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	33
Anf. 37 JENS HOLM (V)	34
Anf. 38 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	35
Anf. 39 JENS HOLM (V)	36
Anf. 40 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	37
Anf. 41 JENS HOLM (V)	38
Anf. 42 Statsrådet CATHARINA ELMSÄTER- SVÄRD (M)	38
11 § Bordläggning	39
12 § Anmälan om fråga för skriftligt svar	40
13 § Kammaren åtskildes kl. 11.28.	40

